

2. Sociální vývoj

Zaměstnanost, ekonomická aktivita

Údaje o ekonomické aktivitě obyvatelstva a míře zaměstnanosti a nezaměstnanosti jsou získávány z Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), které probíhá od roku 1993. Řídí se definicemi a doporučeními Mezinárodní organizace práce (ILO), respektuje obsahovou náplň celoevropského šetření Labour Force Survey a jeho data jsou mezinárodně srovnatelná.

Od roku 2023 jsou data zpracovávána podle nové metodiky, data za rok 2022 byla přepočítána zpětně jen pro účely meziročního srovnání roků 2022 a 2023.

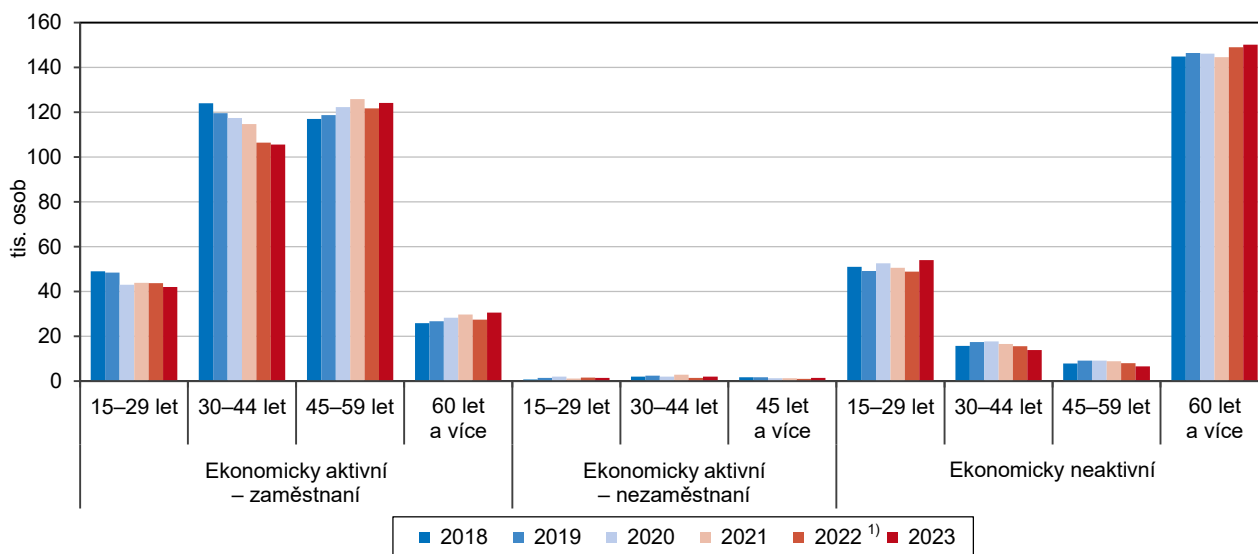
Počet obyvatel zařazených do pracovní síly v kraji meziročně vzrostl.

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let se dělí na osoby ekonomicky aktivní a osoby ekonomicky neaktivní. Zaměstnaní v národním hospodářství a nezaměstnaní tvoří pracovní sílu. Skupina osob ekonomicky neaktivních se skládá z důchodců, žáků, studentů a osob pečujících o rodinu.

V roce 2023 žilo v Jihočeském kraji podle výsledků VŠPS celkem 532,3 tisíc osob ve věku 15 a více let. Z této kategorie bylo 57,8 % populace ekonomicky aktivních. Meziročně se pracovní síla v kraji zvýšila o 4,2 tisíce osob. Nezaměstnaní tvořili 1,7 % pracovní síly, což nijak nevybočuje z trendu posledních let. Výjimkou byl rok 2022, kdy podíl nezaměstnaných na pracovní síle činil pouze 1,3 %. Naopak meziročně se zvýšil počet ekonomicky neaktivních z 221,5 tis. osob na 224,7 tis. osob. Tento nárůst trvá již třetí rok, za tu dobu přibylo 4 tisíce ekonomicky neaktivních.

Graf 2.1 Obyvatelstvo Jihočeského kraje podle ekonomické aktivity a věku

Zdroj: VŠPS

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Změny ve struktuře pracovní síly ovlivňuje demografická křivka i společenská situace.

Ve věkové struktuře pracovní síly došlo v letech 2016 až 2021 ke snížení počtu ekonomicky aktivních ve věkových kategoriích 15–29 let a 30–44 let, naopak mezi zaměstnanými přibylo osob ve věku 45 až 59 let a nad 60 let. Při pohledu na dlouhodobější vývoj lze u nezaměstnaných všech věkových kategorií vypozařovat klesající tendenci s občasnými mírnými výkyvy. Změny ve věkové struktuře pracovní síly souvisejí zejména s demografickými a společenskými vlivy, kdy mladí studují déle, a naopak u starších věkových kategorií dochází k prodlužování věku pro odchod do důchodu. Určitý vliv také měla integrace válečných uprchlíků do společnosti a na trhu práce.

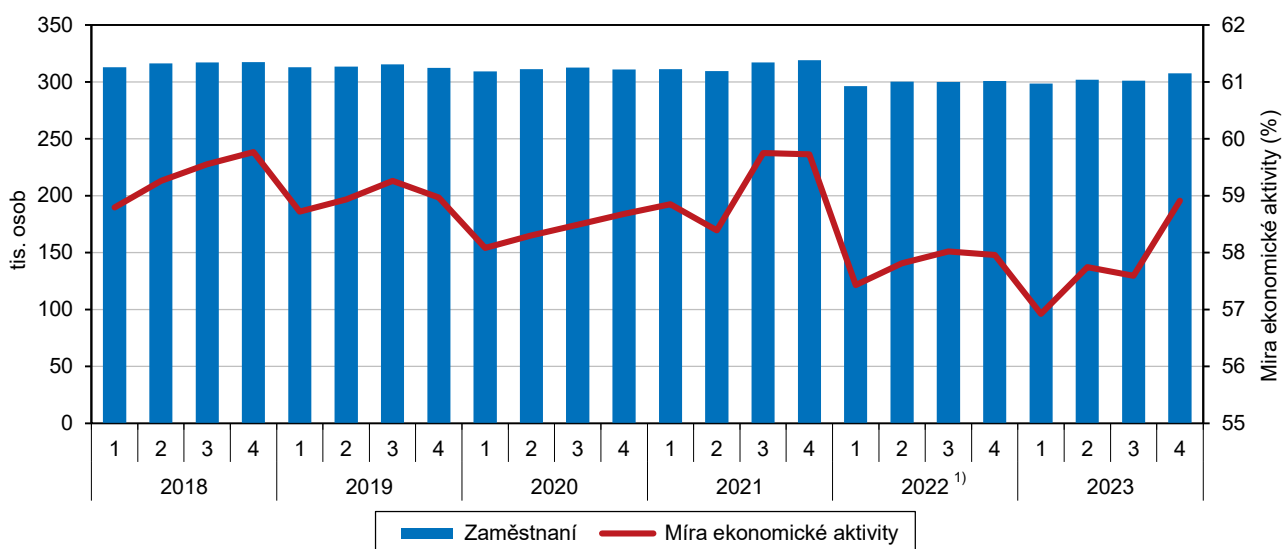
Míra ekonomické aktivity v kraji vzrostla.

Podle výsledků VŠPS činila v roce 2023 míra ekonomické aktivity (MEA)² v Jihočeském kraji 57,8 %. Její hodnota meziročně stagnovala a pohybovala se pod celorepublikovým průměrem (59,9 %). V rámci celorepublikového srovnání měla nejvyšší hodnotu MEA v roce 2023 Praha (65,8 %), nejnižší hodnotu zaznamenal Liberecký kraj (57,3 %). Jihočeský kraj se umístil na 12. příčce pomyslného žebříčku, když dosáhl třetí nejnižší hodnoty.

Míra ekonomické aktivity u mužů i žen v kraji vykazovala rozdílné hodnoty. Zatímco u mužů dosáhla hodnoty 67,2 %, u žen činila MEA 49,0 %. U mužů hodnota MEA meziročně vzrostla o 1,2 p. b., naopak u žen se tento ukazatel snížil o 1,1 p. b.

Graf 2.2 Zaměstnaní a míra ekonomické aktivity v Jihočeském kraji podle čtvrtletí

Zdroj: VŠPS

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Zaměstnaných osob podle výsledků VŠPS meziročně přibýlo.

Nejvíce se na počtu obyvatel ve věku 15 a více let podíleli zaměstnaní, v Jihočeském kraji jich v roce 2023 bylo celkem 302,3 tis. Mezi nimi převažovali muži, kterých bylo 171,1 tis., žen bylo 131,2 tis. Počet zaměstnaných žen se meziročně snížil o 1,7 tisíce, u mužů došlo k nárůstu o 4,7 tisíce. Se změnami v počtu zaměstnaných podle pohlaví úzce souvisely také změny v míře zaměstnanosti. Míra zaměstnanosti mužů v porovnání s předchozím rokem vzrostla o 1,2 procentního bodu na 66,6 %. Míra zaměstnanosti žen naopak meziročně klesla z 49,2 % na 47,7 %. Celková míra zaměstnanosti dosáhla v kraji hodnoty 56,8 % a mezi kraji byla 4. nejnižší.

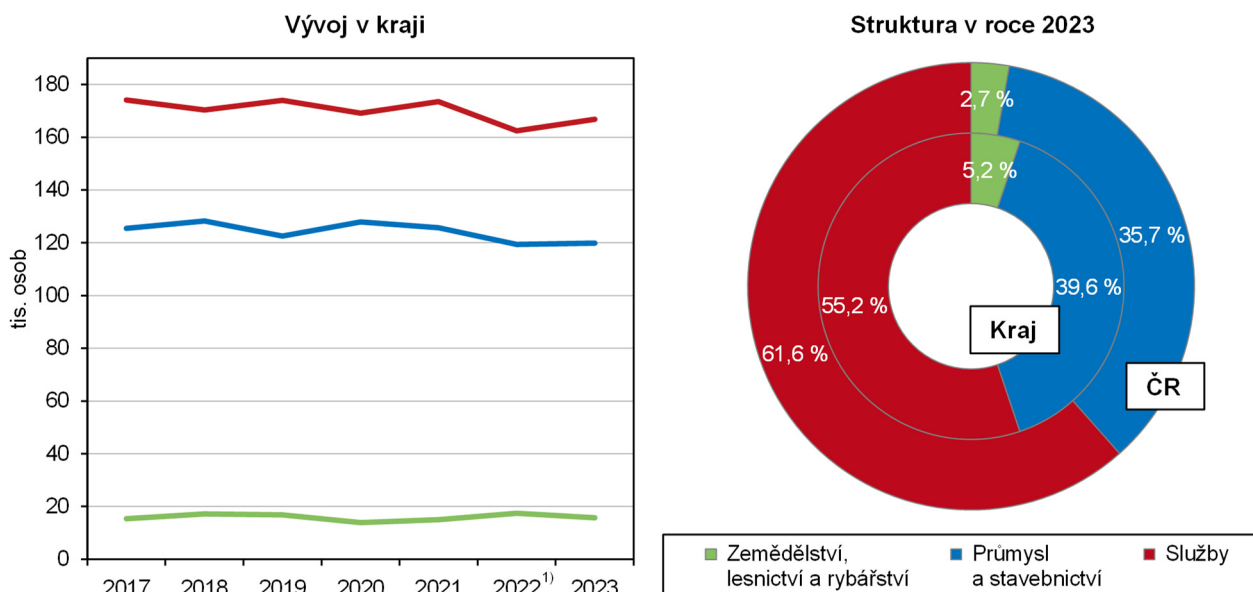
Z hlediska struktury zaměstnanosti působilo v roce 2022 více než 55 % zaměstnaných v terciárním sektoru. Sekundární sektor, tj. průmysl a stavebnictví, se podílel na zaměstnaných v kraji necelými 40 %. Zbýlých 5,5 % zaměstnaných pracovalo v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví a rybářství). Podíl zaměstnaných v zemědělství v kraji převyšoval republikový průměr o 2,6 procentního bodu (p. b.) a v průmyslu o 3,7 p. b. Podíl zaměstnaných ve službách byl naopak pod republikovým průměrem o 6,3 p. b.

² Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl osob zaměstnaných a takových nezaměstnaných, kteří aktivně hledají práci a jsou schopni k nástupu do práce okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů, na celkovém počtu obyvatel. Tento ukazatel se počítá pouze za osoby patnáctileté a starší.

Graf 2.3 Zaměstnaní pracující v Jihočeském kraji podle odvětvových sektorů

Zdroj: VŠPS

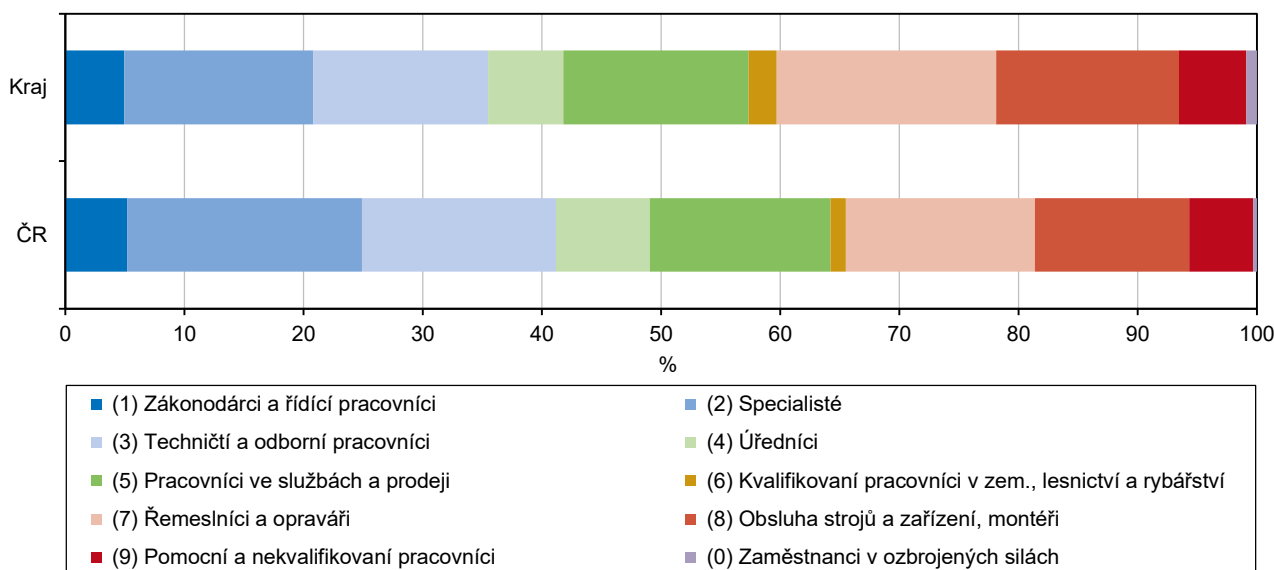
¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Podíl zaměstnanců v roce 2023 mírně klesl.

Podle postavení v zaměstnání převažovali z dlouhodobého pohledu zaměstnanci, jejichž podíl se v posledních letech meziročně zvyšoval a v roce 2022 dosáhl nejvyšší hodnoty (85,7 %). Poté došlo meziročně k mírnému poklesu a v roce 2023 dosáhl hodnoty 84,4 %. Podíl zaměstnavatelů v čase kolísala a ve sledovaném roce činil 2,3 %. Kolísavý trend byl zaznamenán i u pracujících na vlastní účet. Zatímco v roce 2018 jejich podíl dosáhl hodnoty 13,2 %, poté začal klesat až na 11,4 % v roce 2022. Následně meziročně opět vzrostl až na 13,1 % a téměř tak dorovnal již zmíněný rok 2018.

Graf 2.4 Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v Jihočeském kraji a ČR v roce 2023

Zdroj: VŠPS

Dlouhodobě tvořili největší skupinu zaměstnaných řemeslníci včetně opravářů.

Z pohledu klasifikace zaměstnání CZ-ISCO tvořili v kraji dlouhodobě největší skupinu zaměstnaných řemeslníci včetně opravářů. Výjimkou byl rok 2018, ve kterém byli nejčetnější skupinou lidé obsluhující stroje a zařízení a montéři. V pořadí četnosti následovali až do roku 2020 pracovníci ve službách a prodeji. Ti se však počínaje rokem 2021 posunuli na druhé místo a překonali skupinu lidí obsluhující stroje a zařízení a montérů.

V roce 2023 převažovaly mezi nezaměstnanými ženy.

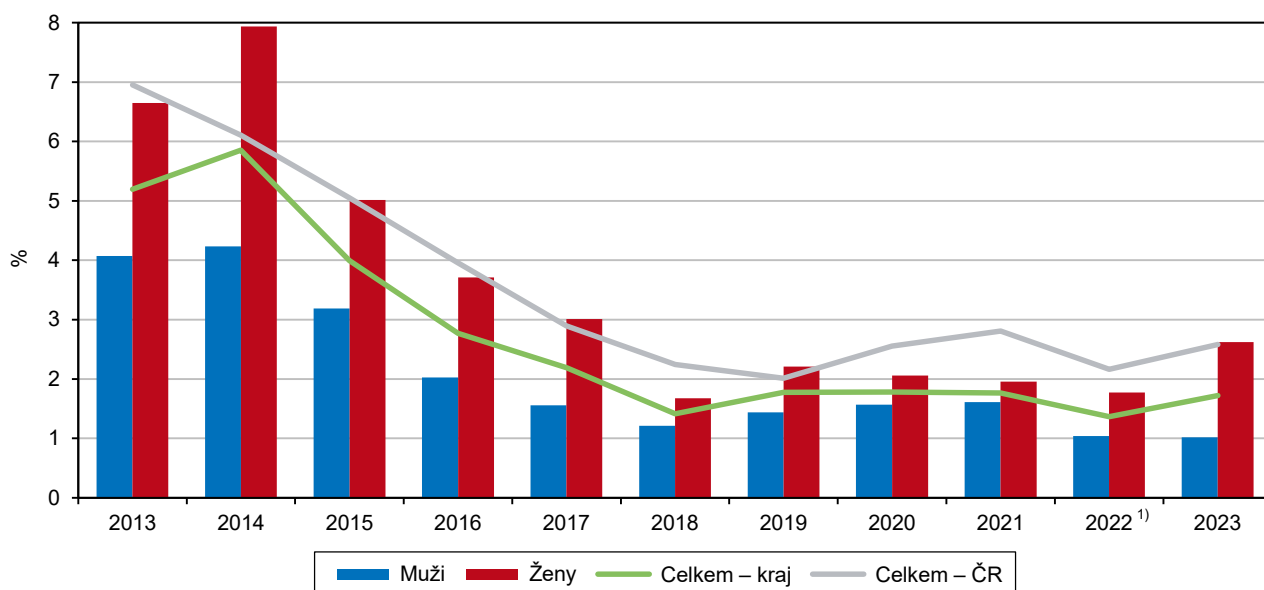
Do skupiny ekonomicky aktivních patří i nezaměstnaní, jejichž počet v posledních pěti letech dosahoval v Jihočeském kraji nejnižších hodnot v celém Česku. Příznivou situaci na trhu práce zaznamenal kraj v roce 2018, ve kterém bylo evidováno 4,5 tisíc nezaměstnaných. V roce 2019 počet nezaměstnaných vzrostl na 5,7 tisíc a od té doby klesal až na 4,1 tisíc v roce 2022. Následně pak došlo k meziročnímu nárůstu na 5,3 %. Ženy se na celkovém počtu nezaměstnaných v roce 2023 podílely dvěma třetinami a z dlouhodobého hlediska jejich podíl vykazoval kolísavý trend.

Jihočeský kraj měl v roce 2023 v rámci Česka třetí nejnižší obecnou míru nezaměstnanosti.

Obecná míra nezaměstnanosti dosáhla v Jihočeském kraji v roce 2018 svého historického minima (1,4 %), poté se zvýšila o 0,4 procentního bodu na 1,8 % a tuto hodnotu si držela až do roku 2021. V následujícím roce byla vyrovnána historicky nejnižší hodnota z roku 2018 a v roce 2023 se obecná míra nezaměstnanosti opět nepatrně zvýšila na 1,7 %. V rámci mezikrajského srovnání byl údaj za Jihočeský kraj třetí nejnižší. Nejvyšší roční průměrnou obecnou míru nezaměstnanosti uvedl kraj Karlovarský (4,3 %), naopak nejnižší hodnotu vykázal Kraj Vysočina (1,5 %).

Graf 2.5 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji

Zdroj: VŠPS

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Obecná míra nezaměstnanosti byla u žen vyšší než u mužů.

Obecná míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2023 v Jihočeském kraji u mužů 1,0 % a u žen 2,6 %, přičemž v dlouhodobém pohledu byla u žen vždy vyšší. V mezikrajském srovnání muži obsadili první místo nejnižší hodnotou a ženám patřila příčka šestá. Obecná míra nezaměstnanosti u mužů i žen v rámci časové řady se do roku 2014 vyvíjela odlišně, poté již měla téměř stejnou tendenci vývoje. Největšího rozdílu hodnoty obou pohlaví dosáhly v roce 2013, naopak nejbliže se k sobě přiblížily v roce 2021. Zatímco u mužů se obecná míra nezaměstnanosti od roku 2013 s mírnými výkyvy snižovala a v posledních letech si udržovala nízké

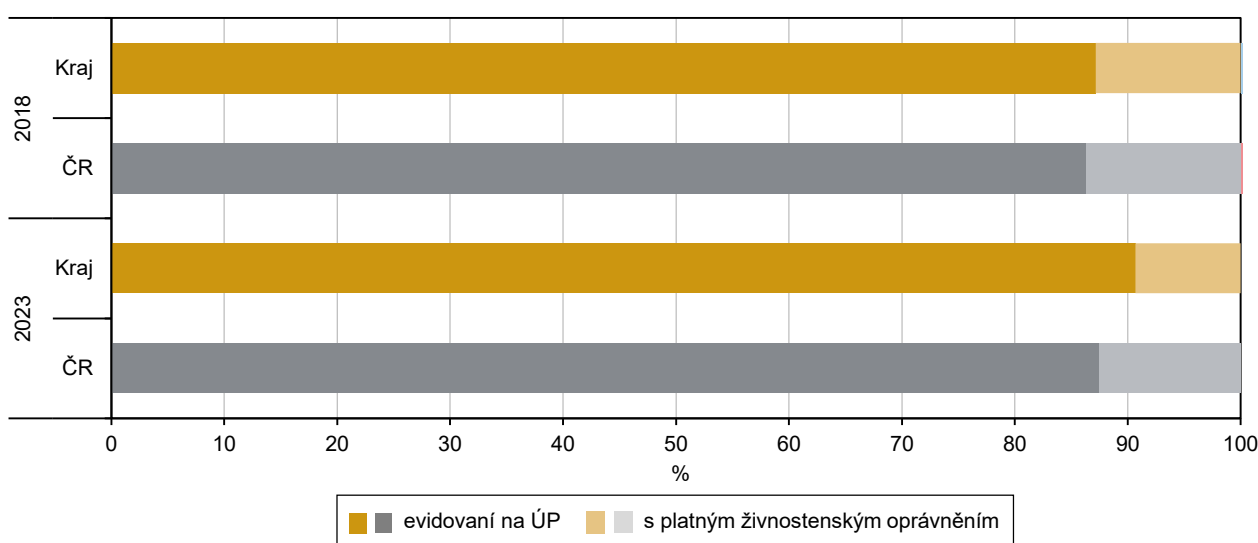

hodnoty, u žen došlo k výraznému zvýšení v roce 2014 (7,9 %), od té doby tento ukazatel klesal (s výjimkou roku 2019) až do roku 2022. Poté došlo k výraznému navýšení na současných 2,6 %.

Na jihu Čech bylo zaměstnáno téměř 35 tisíc cizinců.

V Jihočeském kraji bylo ke konci roku 2023 evidováno 34,5 tis. zaměstnaných cizinců, z nichž bylo téměř 40 % žen. Oproti roku 2018 se počet zaměstnaných cizinců zvýšil o 12,6 tis., což v relativním vyjádření znamenalo přírůstek o necelých 58 %. V roce 2018 podíl žen jen mírně přesáhl 30 %. Tento nárůst koresponduje s válečným konfliktem na Ukrajině a přílivem uprchlíků (zejména žen s dětmi) na naše území. V roce 2023 jen necelá desetina zaměstnaných cizinců disponovala platným živnostenským oprávněním. Ačkoli v absolutních číslech jejich počet oproti roku 2018 vzrostl, v relativním vyjádření došlo k poklesu o 3,5 procentního bodu.

Graf 2.6 Zaměstnaní cizinci (evidovaní na ÚP nebo s platným živnostenským oprávněním) k 31. 12. v Jihočeském kraji

Nezaměstnanost podle údajů MPSV

Obdobné trendy ve vývoji nezaměstnanosti, které vyplývají z výsledků VŠPS, potvrzují také údaje získané z Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV).

Nezaměstnanost od roku 2020 kolísá.

Podle údajů MPSV bylo na konci roku 2023 na území Jihočeského kraje evidováno 14 022 uchazečů o zaměstnání, z tohoto počtu bylo 52,7 % žen. Meziročně vzrostl počet nezaměstnaných v evidenci úřadů práce o 892 osob (+6,8 %). Nárůst byl zaznamenán ve všech okresech kraje vyjma Prachaticka, kde došlo k nepatrnému poklesu. Z dlouhodobějšího pohledu bylo možné od roku 2013 sledovat na jihu Čech každoroční klesající trend v počtu uchazečů o zaměstnání, který byl přerušen v roce 2020 v důsledku pandemie koronaviru. V roce 2021 došlo opět k poklesu a od té doby počet nezaměstnaných evidovaných na úřadech práce stále mírně stoupal, ačkoli hodnoty z covidového roku 2020 ještě nedosáhl.

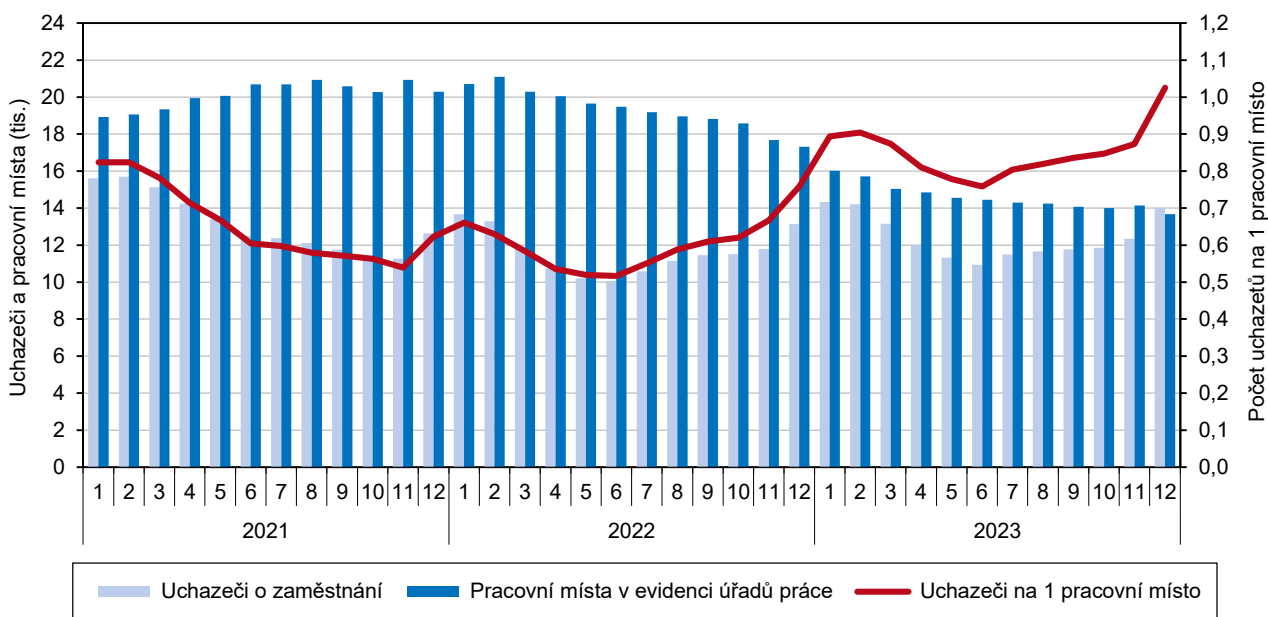
Většina uchazečů byla schopna začít pracovat okamžitě při nabídce vhodného místa.

Dosažitelných uchazečů, tedy těch, kteří jsou schopni při nabídce vhodného pracovního místa nastoupit okamžitě, bylo ke konci roku 2023 z celkového počtu nezaměstnaných v kraji 90,9 %. Mezi uchazeči o zaměstnání evidovanými na úřadech práce bylo 6,0 % absolventů škol a mladistvých, oproti roku 2018 jejich podíl vzrostl o 0,9 procentního bodu (p. b.). Osoby se zdravotním postižením se na

celkovém počtu nezaměstnaných podílely 14,3 %, což bylo o 3,7 p. b. méně než v roce 2018.

Nárok na čerpání podpory v nezaměstnanosti mělo necelých 38 % uchazečů o zaměstnání. Oproti roku 2018 jich v absolutních číslech bylo více, jejich podíl na celkovém počtu uchazečů však byl o 6,4 % nižší než v roce 2018. Nezaměstnaným na jihu Čech bylo ke konci roku 2023 měsíčně vypláceno v průměru 10 507 Kč. Podpora v nezaměstnanosti oproti roku 2018 vzrostla o 42,2 %.

Graf 2.7 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v evidenci úřadů práce v Jihočeském kraji
(stav ke konci měsíce)
Zdroj: MPSV

Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. 2023 se v kraji meziročně zvýšil.

Podíl nezaměstnaných osob (počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let/počet obyvatel ve věku 15–64 let v %) dosáhl k 31. 12. 2023 v Jihočeském kraji hodnoty 3,12 % a meziročně nepatrně vzrostl. V rámci mezikrajského srovnání byl do roku 2019 dlouhodobě nejnižší podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. v hlavním městě Praze, poté zaznamenal tři roky po sobě nejnižší hodnotu Pardubický kraj a ke konci roku 2023 se na první místo vrátila Praha. Na opačném konci pomyslného žebříčku byl do roku 2016 Ústecký kraj, poté ho do roku 2021 vystřídal kraj Moravskoslezský a v posledních dvou letech vykázal nejvyšší podíl nezaměstnaných k 31. 12. opět Ústecký kraj. Jihočeský kraj se pohyboval na předních příčkách (mezi 3. a 5. pozicí), k 31. 12. 2023 se však propadl až na šesté místo. V porovnání s republikovým průměrem byl podíl nezaměstnaných osob v kraji nižší o 0,61 p. b.

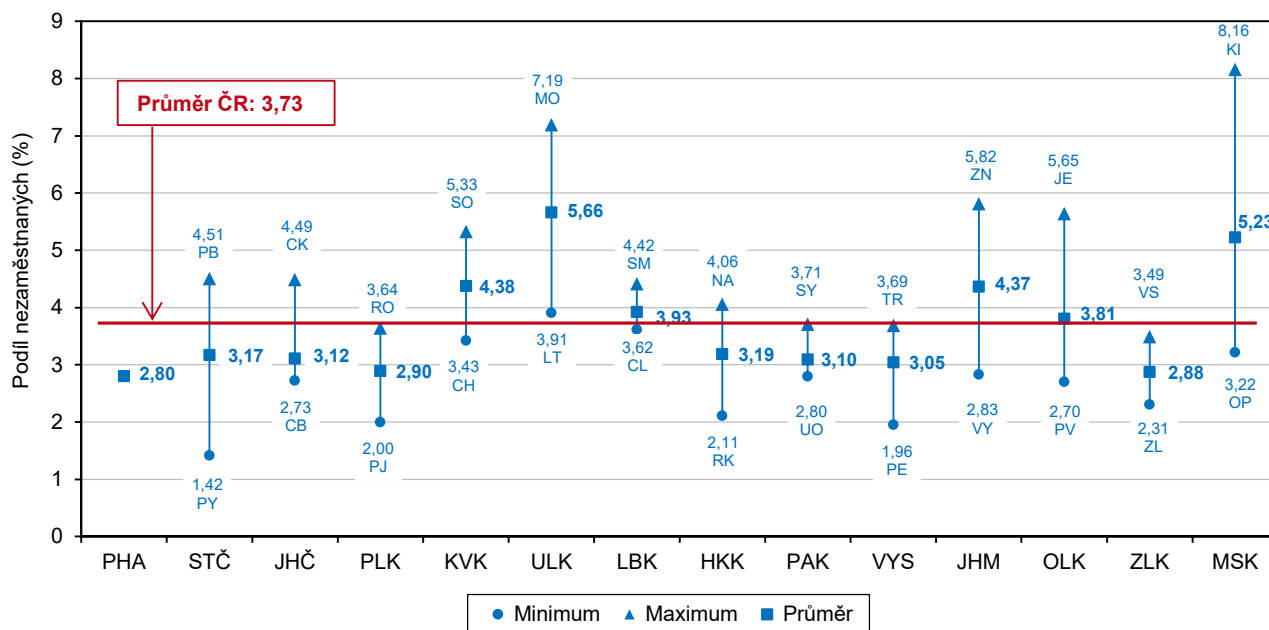
Nejnižší podíl nezaměstnaných osob v rámci kraje vykázal okres České Budějovice.

V rámci Jihočeského kraje bylo dosaženo nejnižšího podílu nezaměstnaných osob v okrese České Budějovice (2,73 %), naopak nejvyšší nezaměstnanost zaznamenal okres Český Krumlov (4,49 %). Obecně lze říci, že podíl nezaměstnaných osob bývá ovlivněn sezónními pracemi, kdy k nárůstu hodnoty podílu u mužů i žen dochází zpravidla v zimním období. Nižší hodnoty pak lze pozorovat v letních a podzimních měsících.

Graf 2.8 Rozptyl podílu nezaměstnaných v okresech podle krajů k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

Vzrostl také roční průměrný podíl nezaměstnaných osob.

Vzhledem ke kolísání podílu nezaměstnaných osob během roku se používá také ukazatel roční průměrný podíl nezaměstnaných osob. V roce 2023 dosáhl tento ukazatel v Jihočeském kraji hodnoty 3,12 %. Meziročně došlo k nepatrnému nárůstu (+0,14 p. b), oproti roku 2013 však došlo ke snížení o 3,99 p. b. V porovnání s ostatními kraji obsadil Jihočeský kraj šestou příčku. Nejnižší roční průměr podílu nezaměstnaných uvedl okres Jindřichův Hradec (2,36 %), naopak nejvyšší hodnotu zaznamenali na Českokrumlovsku.

Roční průměrný podíl nezaměstnaných mužů činil v kraji 2,91 % a u žen 3,33 %. V rámci kraje byl nejvyšší podíl nezaměstnaných mužů (3,67 %) i žen (4,49 %) uveden v okrese Český Krumlov, naopak nejnižší podíl u mužů byl zaznamenán na Písecku (2,04 %) a u žen na Jindřichohradecku (2,67 %).

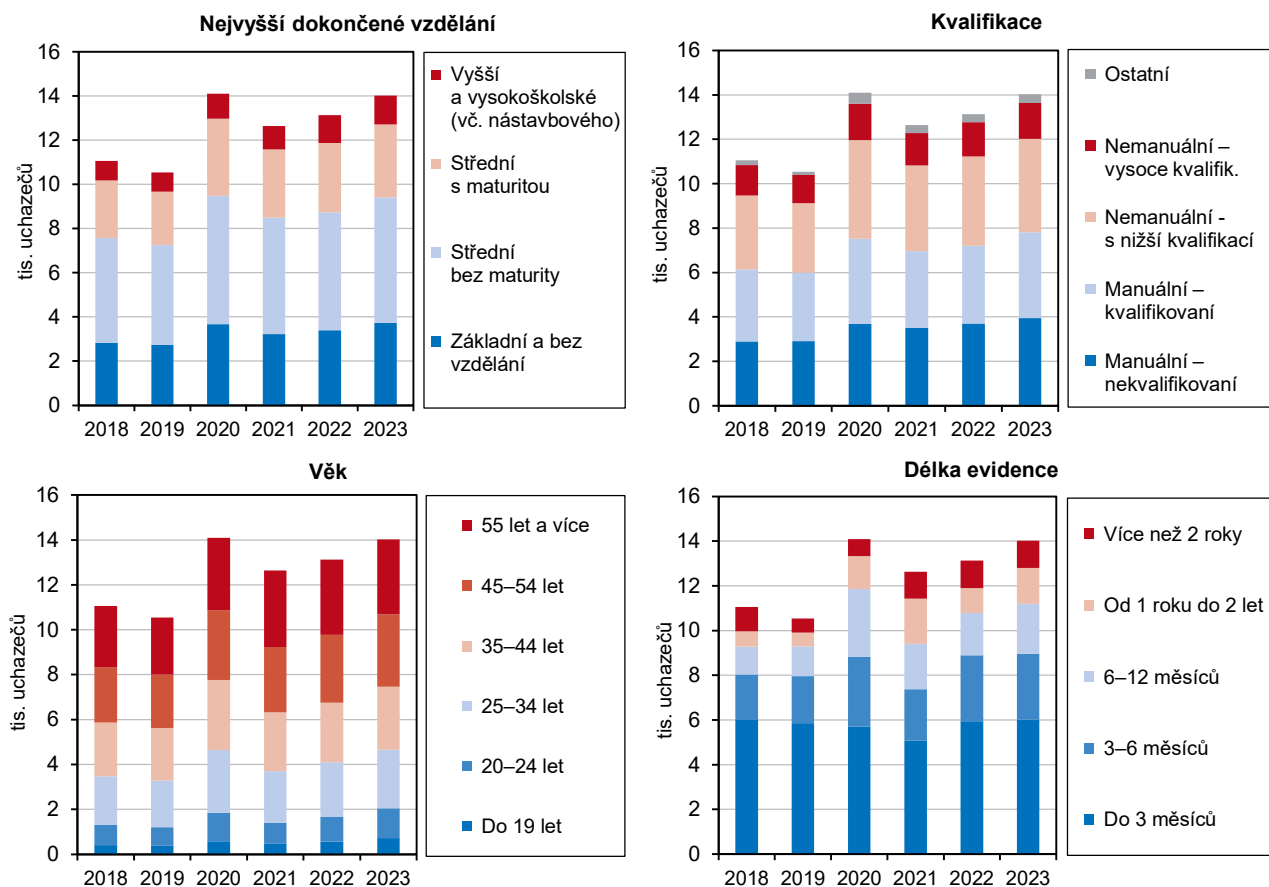
Nejvíce uchazečů o práci bylo ve věku 55–59 let.

Mezi uchazeči o zaměstnání na jihu Čech převládali na konci prosince 2023 lidé ve věku 55–59 let (2 030 osob), kteří se na celkovém počtu uchazečů podíleli necelými 15 %. Naopak ve věkových skupinách do 19 let a nad 65 let bylo osob hledajících zaměstnání nejméně. Průměrný věk uchazečů o zaměstnání byl ke konci prosince v kraji 42,3 let. Oproti konci roku 2022 se snížil o 0,8 roku. Meziroční zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání se promítl i do věkové struktury. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán ve věkových kategoriích nad 65 let (+29,2 %), do 19 let (+27,5 %) a dále u uchazečů ve věku 20–24 let (+19,5 %). Pokles byl zaznamenán pouze ve věkové kategorii 60–64 let (–9,9 %).

Podle dosaženého vzdělání bylo mezi uchazeči o zaměstnání v kraji evidováno nejvíce osob se středním vzděláním bez maturity. Osoby s tímto typem vzdělání se na celkovém počtu podílely 40,6 %. Naopak nejméně nezaměstnaných uvedlo vysokoškolské vzdělání (8,2 %). V porovnání s koncem roku 2022 došlo ke zvýšení počtu uchazečů ve všech vzdělanostních kategoriích kromě nástavbového studia, kde došlo k nepatrnému poklesu.

Graf 2.9 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence v Jihočeském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Jihočeské úřady práce evidovaly nejvíc uchazečů méně než tři měsíce.

K 31. prosinci 2023 bylo v kraji téměř 64 % žadatelů o práci evidováno kratší dobu než šest měsíců. V porovnání se stejným obdobím minulého roku se počet uchazečů o práci zvýšil ve všech skupinách, přičemž k největšímu nárůstu došlo v kategorii s délkou evidence 12 až 24 měsíců (+43,1 %). Pouze u dlouhodobé nezaměstnanosti (nad 24 měsíců) došlo k nepatrnému poklesu.

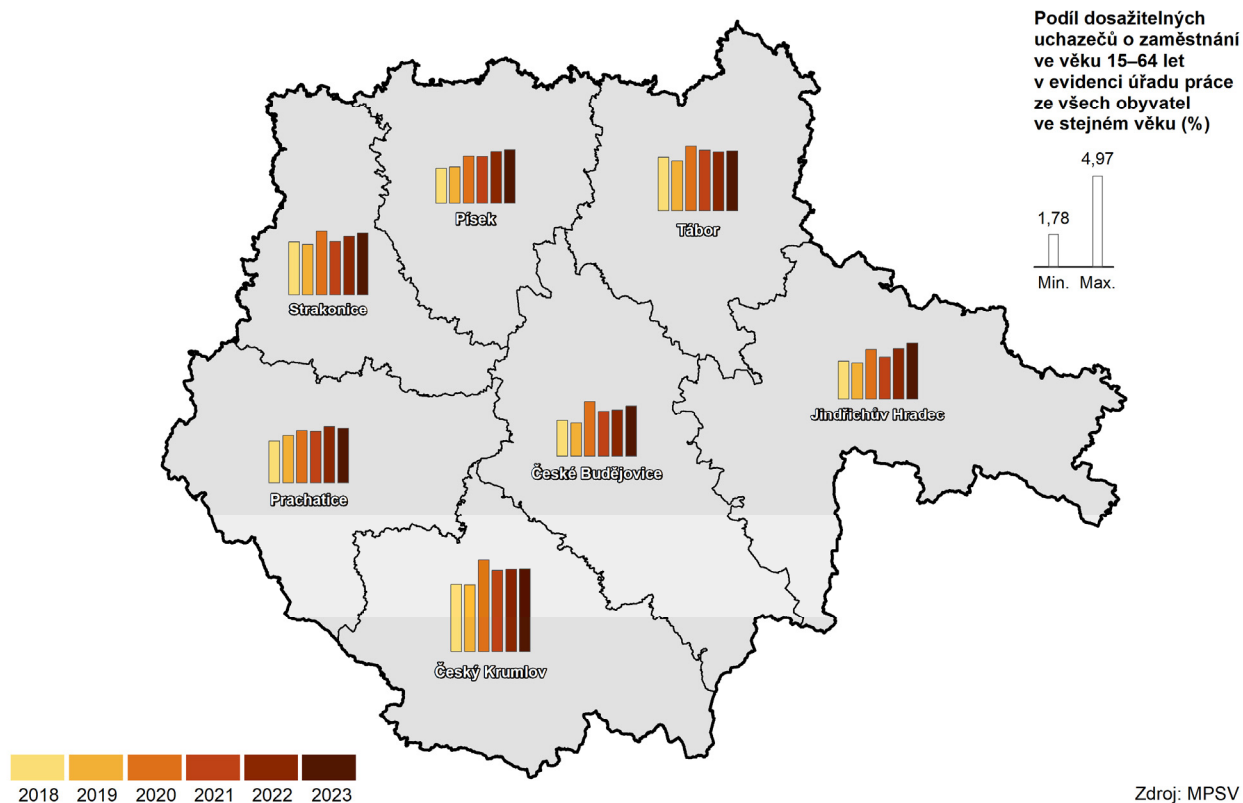
Historicky nejvíce volných pracovních míst bylo na konci roku 2021.

Ke konci prosince 2023 bylo v nabídce jihočeských úřadů práce celkem 13 678 volných pracovních míst, což je o 6,6 tis. méně než koncem roku 2021, kdy bylo dosaženo historického maxima (20 279). Z dlouhodobého pohledu počet pracovních míst rostl až do roku 2019, poté meziročně poklesl o 4 % a následně opět vzrostl na již zmíněnou rekordní hodnotu. Od roku 2021 počet volných míst v evidenci úřadu práce klesal až k hodnotě roku 2017.

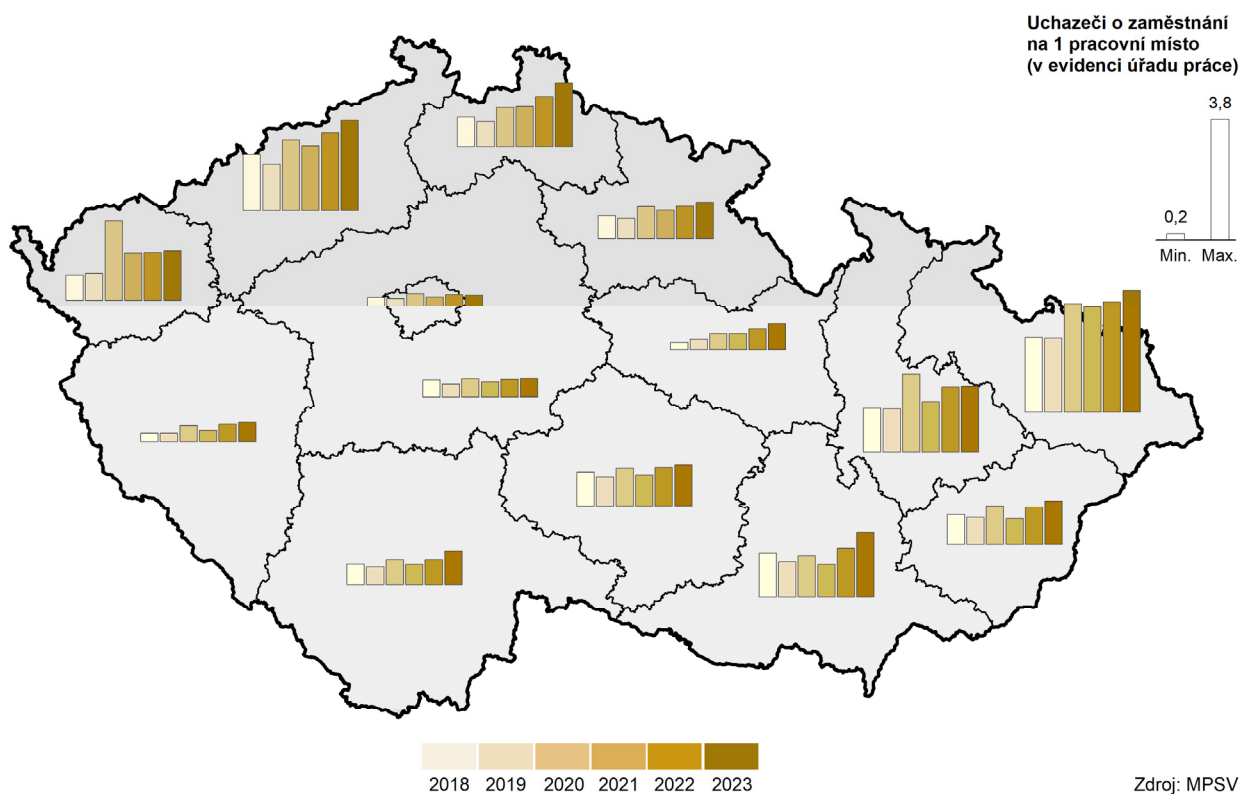
Na jedno volné pracovní místo připadal k 31. prosinci 2023 v Jihočeském kraji 1 uchazeč (6. nejnižší údaj mezi kraji), přičemž meziročně došlo k mírnému zvýšení (+0,3). Nejpriznivější poměr mezi uchazeči o zaměstnání a volnými pracovními místy vykázalo v rámci mezikrajského srovnání hlavní město Praha (0,3 uchazeče na 1 volné pracovní místo). Nejméně příznivá situace panovala v Moravskoslezském kraji, ve kterém na 1 pracovní místo připadali téměř 4 uchazeči.

Ktg 2.1 Podíl nezaměstnaných osob v okresech Jihočeského kraje v letech 2018 až 2023 (stav k 31. 12.)

Ktg 2.2 Uchazeči o zaměstnání na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce v krajích v letech 2018 až 2023 (stav k 31. 12.)

Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností v kraji dlouhodobě roste.

Při hodnocení úrovně materiálního bohatství domácností trvale bydlicích v jednotlivých regionech se používá čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)³. Udává se v běžných cenách. Čistý disponibilní důchod domácností měl dlouhodobě rostoucí trend, který byl mezi roky 2010 a 2013 ve většině krajů narušen v souvislosti s vleklou hospodářskou krizí a růstem nezaměstnanosti. V Jihočeském kraji meziročně poklesl jen v letech 2010 a 2013. Od roku 2014 se v kraji zvyšoval, v roce 2022 dosáhl 200 687 mil. Kč a meziroční nárůst činil 11,4 %.

V přepočtu na 1 obyvatele uvedl kraj v roce 2022 ČDDD ve výši 312,1 tis. Kč. V mezikrajském srovnání vykazoval Jihočeský kraj od roku 2012 osmý nejvyšší ČDDD na 1 obyvatele, v letech 2021 a 2022 se posunul na 7. příčku pomyslného žebříčku. To znamenalo horší umístění než v první dekádě nového tisíciletí, kdy býval čtvrtý až šestý. Ve srovnání s výsledky za ČR byl ČDDD na 1 obyvatele v Jihočeském kraji nižší a ztráta kraje na republikový průměr se v posledních třech letech pohybovala kolem 14 tis. Kč. V roce 2012 kraji chybělo do republikové hodnoty 6,6 %, v roce 2022 to bylo jen 4,5 %.

V žebříčku krajů podle hodnoty ČDDD na 1 obyvatele si první místo dlouhodobě udržovalo hlavní město Praha, když republikový průměr přesahovalo o zhruba 30 %. Nad průměrem se každoročně pohyboval také Středočeský kraj. Na opačném konci žebříčku figuroval nejčastěji Ústecký kraj (se ztrátou 10 až 15 %), kromě let 2020 a 2021, kdy se na poslední místo propadl Karlovarský kraj.

Hrubé peněžní příjmy byly mezi kraji třetí nejnižší.

Údaje o příjmech domácností vycházejí z výsledků výběrového šetření Životní podmínky 2023. Všechna data, která s příjmy domácností souvisejí, odrážejí stav roku 2022. V Jihočeském kraji patřily příjmy domácností v rámci mezikrajského srovnání k těm nižším. Podle výsledků šetření činily průměrné roční hrubé peněžní příjmy na jednoho člena domácnosti 271,7 tis. Kč a byly tak třetí nejnižší mezi kraji. Hrubé peněžní příjmy v kraji tvořily ze tří čtvrtin příjmy z pracovní činnosti, 23,6 % připadalo na sociální příjmy a z 2,3 % ostatní příjmy.

Průměrný čistý roční peněžní příjem na osobu se meziročně zvýšil.

Po odečtení zdravotního a sociálního pojištění a daně z příjmu činil v kraji průměrný čistý roční peněžní příjem 239,4 tis. Kč na 1 člena domácnosti. Oproti průměru Česka byla dosažená hodnota v kraji nižší o 20,5 tis. Kč. Meziročně se průměrný roční čistý peněžní příjem na jihu Čech na osobu zvýšil o 9,8 %. Nejvyšší roční čisté příjmy byly zjištěny v hlavním městě Praze (340,7 tis. Kč ročně na osobu), naopak nejnižší částka byla vykázána v Olomouckém kraji (230,4 tisíc Kč na osobu).

Přičtením naturálních příjmů, což jsou např. poskytované příspěvky od zaměstnavatele v podobě stravování, jazykových kurzů, sportovního vyžití a jiné, dosáhly v Jihočeském kraji celkové příjmy v přepočtu na jednoho člena domácnosti 247,4 tis. Kč.

Více než třetina domácností patřila do příjmové skupiny mezi 15 až 20 tis. Kč na osobu.

Nejvíce domácností v Jihočeském kraji mělo v roce 2022 podle výsledků šetření čistý měsíční příjem mezi 15 až 20 tisíci Kč na osobu (35,9 % domácností), dalších 28,3 % domácností spadalo do příjmového rozmezí 20 až 30 tisíc Kč na osobu. Nejnižší příjmovou hranici do 6 tisíc Kč měsíčně na osobu uvedlo v kraji pouze 0,3 % domácností. Nejvyšší čistý měsíční příjem 50 tisíc Kč a více na osobu vykážalo

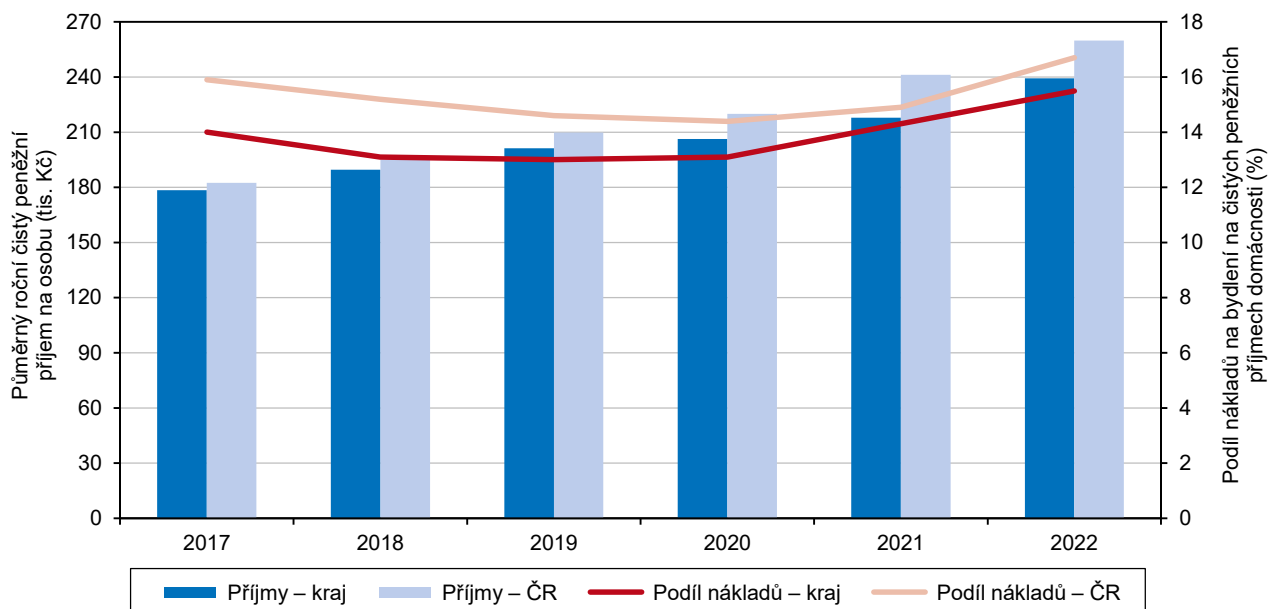
³ Čistý disponibilní důchod domácností – ČDDD (makroekonomický agregát) je ve zjednodušeném vyjádření tvořen čistými mzdami a platy, sociálními dávkami a ostatními důchody, provozním přebytkem drobných podnikatelů a klasických domácností, snížený o běžné daně.

1,7 % jihočeských domácností. Meziročně nejvíce vzrostl podíl domácností v příjmové skupině mezi 20 až 30 tisíci Kč na osobu, a to o 6,4 p. b, naopak největší pokles zaznamenaly domácnosti v příjmovém rozmezí 12 až 15 tisíc Kč (-4,6 p. b.).

Graf 2.10 Příjmy domácností a náklady na bydlení v Jihočeském kraji

Zdroj: Výběrové šetření Životní podmínky

Náklady na bydlení se od roku 2021 zvyšovaly.

Náklady na bydlení v Jihočeském kraji v roce 2022 činily 15,5 % z čistých peněžních příjmů domácností. V rámci mezikrajského srovnání se jednalo o třetí nejnižší podíl v Česku. V kraji se náklady na bydlení od roku 2018 pohybovaly kolem 13 % čistého ročního příjmu domácností, v roce 2021 zřejmě i kvůli skokovému zdražení energií vzrostly na 14,9 % a v roce 2022 ještě stouply na již zmiňovaných 15,5 %.

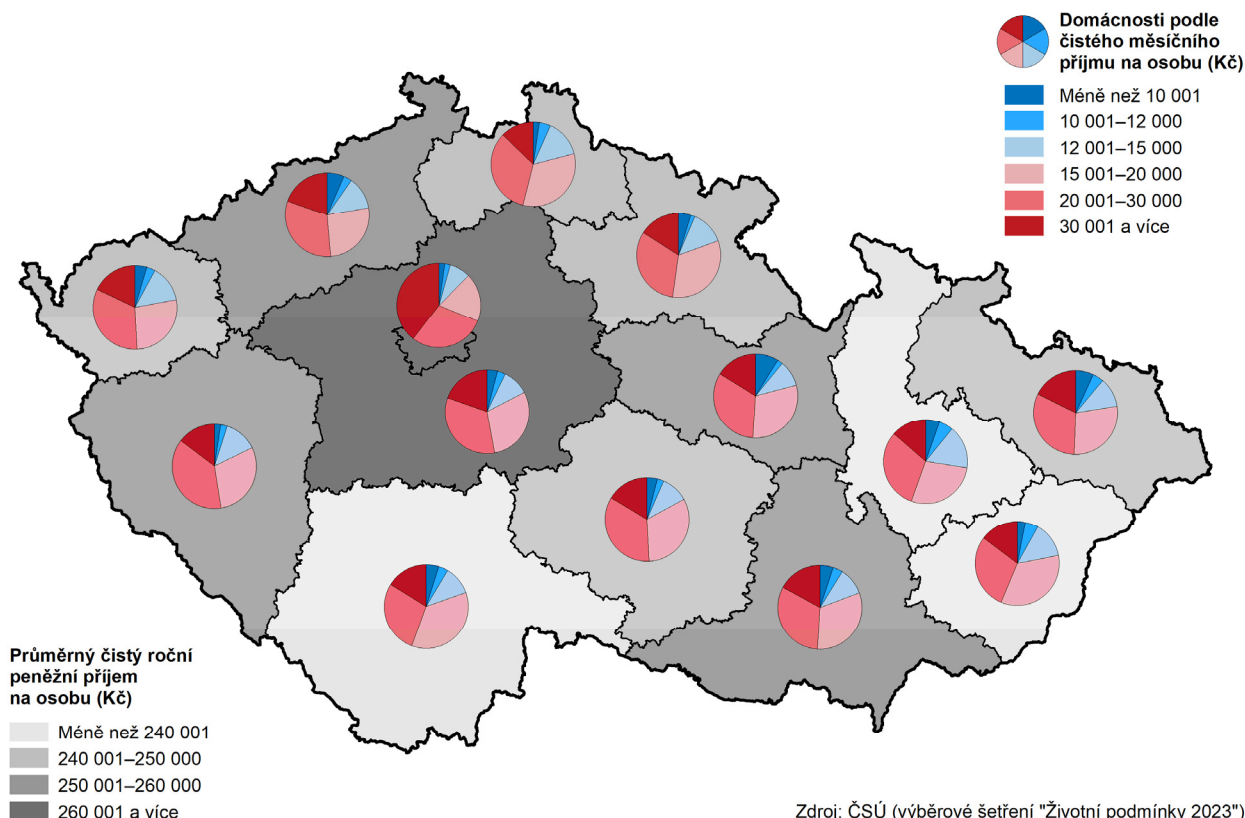
V mezikrajském srovnání byl nejnižší podíl nákladů na bydlení k čistému peněžnímu ročnímu příjmu zaznamenán v Kraji Vysočina (14,9 %), naopak nejvyšší podíl byl uveden v hlavním městě Praze (18,7 %). Podíl nákladů na bydlení v Jihočeském kraji byl oproti celorepublikovému průměru nižší o 1,2 p. b.

Necelá polovina domácností vycházela s vlastními příjmy s určitými obtížemi.

Součástí výsledků šetření bylo i srovnání subjektivního názoru jednotlivých domácností na hospodaření s příjmem.

V roce 2023 bylo v Jihočeském kraji 274 493 hospodařících domácností, z tohoto počtu vycházela s vlastním příjmem velmi snadno jen 2,0 % domácností a snadno 11,1 %. Nejvyšší podíly jihočeských domácností uvedly, že se svými příjmy vycházely docela snadno (44,2 %) a s menšími obtížemi (27,4 %). S velkými obtížemi hospodařila s vlastním příjmem 4,5 % domácností. Podíl domácností v kraji, které dle subjektivního názoru vycházely s vlastními příjmy s většími či menšími obtížemi, byl 42,8 %. V porovnání s předchozím rokem se podíl těchto domácností snížil (-2,6 p. b.).

Ktg 2.3 Příjmy domácností v krajích v roce 2022

Mzdy

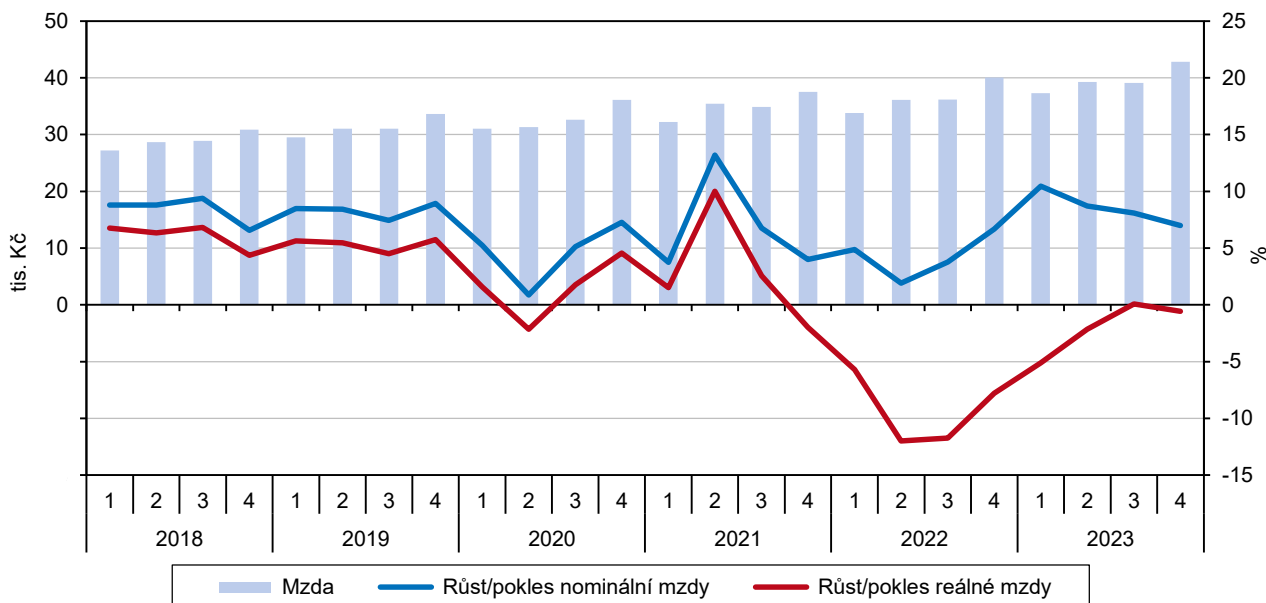
Průměrná mzda v kraji zaostávala za republikovým průměrem.

V roce 2023 dosáhla v Jihočeském kraji průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance přepočteného na plnou pracovní dobu (zpracování pracovištní metodou) výše 39 628 Kč. Meziroční nárůst činil 3 093 Kč, tj. 8,5 %. Z pohledu absolutní výše průměrných mezd zaostával Jihočeský kraj proti průměru celé republiky o téměř 3,5 tis. Kč. Mezi kraji se Jihočeský kraj umístil na sedmé příčce. Nejvyšší průměrnou měsíční mzdu v rámci mezikrajského srovnání zaznamenala Praha (53 507 Kč), naopak nejnižší mzdu evidoval Karlovarský kraj (37 162 Kč). Na průměrnou hrubou mzdu hlavního města Prahy ztrácel kraj necelých 14 tis. Kč.

Mzdy získané na základě rezortních výběrových šetření se od mezd získaných pracovištní metodou liší.

Údaje o mzdách z výběrového šetření mezd na rozdíl od obvykle publikované průměrné mzdy z podnikového výkaznictví ČSÚ nezahrnují zaměstnance v pracovní neschopnosti, s placenou nepřítomností kratší než 4 týdny a s týdenním úvazkem kratším než 30 hodin. Vypočtené mzdy jsou tak vyšší a jsou zatíženy výběrovou chybou. V souvislosti se situací na trhu práce, kdy stoupá počet volných pracovních míst a klesá počet uchazečů o zaměstnání, dochází také k nárůstu mezd. Tento trend platil až do pandemie, která zasáhla celý svět a ovlivnila kromě jiných oblastí i trh práce. Ačkoli k nárůstu mezd docházelo v absolutních číslech i nadále, kvůli vysoké inflaci byl od 2. čtvrtletí 2021 zaznamenáván prudký pokles reálné mzdy, který trval až do 2. čtvrtletí 2022. Od té doby až do 3. čtvrtletí 2023 se trend otočil a reálná mzda vzrostla o téměř 10 p. b. V posledním čtvrtletí 2023 však došlo opět k nepatrnému poklesu.

Graf 2.11 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy¹⁾ na přepočtené počty zaměstnanců v Jihočeském kraji

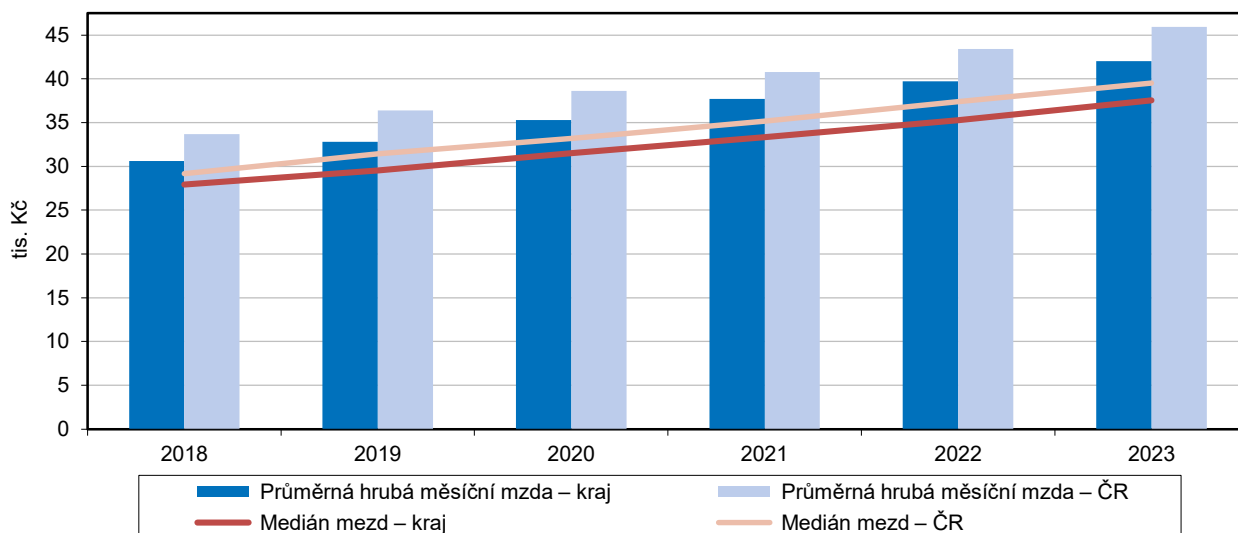
¹⁾ podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2023 předběžné údaje

Průměrná hrubá měsíční mzda získaná z výběrového šetření MPSV a MF se meziročně zvýšila.

V roce 2023 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda (získaná z výběrového šetření ministerstev) v Jihočeském kraji 42 028 Kč. Oproti předchozímu roku vzrostla nominálně o 5,8 % (+2 300 Kč). V mezikrajském srovnání měla průměrná hrubá mzda v kraji sedmou nejvyšší hodnotu a ve srovnání se mzdou v celé republice byla nižší o 3 899 Kč. Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda byla dosažena v hlavním městě Praze (57 275 Kč), naopak nejnižší mzdu uvedl Karlovarský kraj (39 746 Kč).

Graf 2.12 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd v Jihočeském kraji a ČR

Zdroj: MPSV, MF

Jihočeské ženy pobíraly v porovnání s muži nižší mzdu.

Mzdy žen byly ve srovnání s muži výrazně nižší a tvořily v průměru pouze 82,3 % mezd mužů. V roce 2023 byla průměrná mzda mužů vyšší o 8 132 Kč než u žen. Ačkoli hrubá měsíční mzda rostla u obou pohlaví, dynamičtější nárůst bylo možno zaznamenat u mužů. Meziročně jejich mzda vzrostla o 6,3 %, u žen nárůst činil jen 5,4 %. Rozdíl mezi pohlavími se tedy oproti roku 2022 opět zvýšil o téměř 800 Kč.

Medián mezd v kraji meziročně vzrostl.

Výsledkem strukturální mzdové statistiky není jen průměrná mzda, ale také medián mezd, který představuje střední hodnotu mezd. Medián mezd je tedy o něco nižší než mzda průměrná, ale lépe vystihuje situaci. Ve sledovaném roce dosáhl medián mezd v Jihočeském kraji částky 37 542 Kč. U mužů činil 40 777 Kč, u žen byl o 6,5 tis. Kč nižší (34 195 Kč). Oproti průměrné hrubé měsíční mzdě byl medián o téměř 4,5 tis. nižší. Jihočeský kraj měl v celorepublikovém srovnání 5. nejnižší medián mezd.

Průměrnou mzdu Česka výrazně překročilo hlavní město Praha (+24,7 %) a jen nepatrně Středočeský kraj (+0,2 %). Celorepublikového mediánu mezd dosáhla Praha a kraje Středočeský, Plzeňský a Jihomoravský. Nejnižší hodnotu průměrné měsíční mzdy (39 746 Kč, tj. 86,5 % průměru Česka) a mzdového mediánu (35 622 Kč, tj. 90,1 % průměru ČR) zaznamenal Karlovarský kraj.

Vzdělávání

Ve školním roce 2023/2024 navštěvovalo mateřské školy více než 23 tisíc dětí.

Situace ve školství se zpožděním odráží demografický vývoj společnosti a počet dětí, žáků a studentů ve školách kopíruje demografickou křivku. V uplynulých deseti školních letech se v Jihočeském kraji postupně zvyšoval počet mateřských školek i počet tříd. Počet dětí ve školkách od školního roku 2013/2014 nejprve kolísal, poté pokračoval s mírnými výkyvy klesající trend. Ve školním roce 2023/2024 navštěvovalo mateřské školy 23 216 dětí, které byly rozděleny do 1 075 tříd; v průměru připadalo na jednu třídu 21,6 dítěte. Mezi dětmi převažovali z dlouhodobého pohledu chlapi. Počet učitelů pracujících v jihočeských školkách se každoročně zvyšoval. Ve sledovaném roce jich bylo 2 170 (přepočteno na plně zaměstnané), z tohoto počtu tvořily ženy více než 99 %. V celých jižních Čechách pracovalo v mateřských školách v roce 2023 pouze 16 učitelů-mužů.

Z dlouhodobého pohledu přibývalo v kraji základních škol a tříd.

Základní školy v Jihočeském kraji se v posledních deseti letech potýkaly s každoročním nárůstem počtu žáků. Tento trend byl přerušen ve školním roce 2023/24, kdy žáků poprvé po 12 letech ubylo. Základní školy v uvedeném školním roce navštěvovalo 60 138 žáků, meziročně to bylo o 472 žáků méně. I přesto za posledních 10 let vzrostl počet žáků o téměř 7,4 tisíce. V souvislosti s tímto nárůstem přibývalo v kraji v tomto období základních škol (+16) a tříd (+511). Základní vzdělání na území Jihočeského kraje poskytovalo ve sledovaném školním roce celkem 271 škol, ve kterých se nacházelo 3 189 tříd.

Střední školy zaznamenávaly v posledních letech nárůst počtu studentů,...

Středoškolské vzdělání (včetně konzervatoří) zajišťovalo v kraji celkem 89 škol s 1 314 třídami, které navštěvovalo celkem 30 440 žáků, přičemž naprostá většina z nich využívala denní studium (29 863). Od roku 2006, kdy se počet středoškoláků v kraji pohyboval nad hranicí 37 tisíc, se jejich počet každoročně snižoval. Tento trend byl v roce 2018/19 přerušen, a od té doby počet středoškoláků v kraji stoupá. Středoškolské vzdělávání poskytovalo 2 873 pedagogů (v přepočtu na plně zaměstnané), z toho 59,2 % byly ženy.

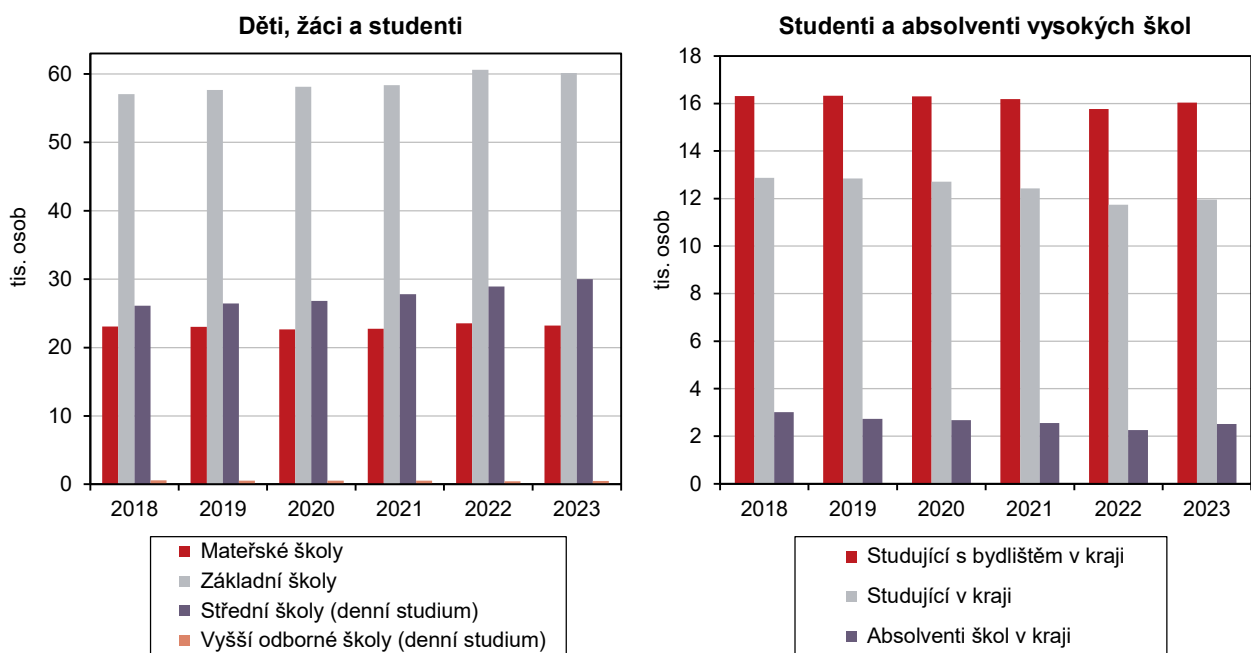
...naopak studentů vyšších odborných škol bylo méně.

Z dlouhodobého pohledu lze sledovat snížení počtu vyšších odborných škol (VOŠ), s nímž korespondovalo ubývání studentů i učitelů. Ve školním roce 2023/24 studovalo na jihočeských VOŠ celkem 795 studentů, z nichž 467 preferovalo denní formu studia. Oproti roku 2014 je to o 1 110 osob méně. Vyučujících (v přepočtu na plně zaměstnané) ubylo o více než polovinu.

Graf 2.13 Děti, žáci, studenti a absolventi škol v Jihočeském kraji

Zdroj: MŠMT

Snižoval se také počet vysokoškolských studentů a absolventů.

V akademickém roce 2023/24 navštěvovali studenti v Jihočeském kraji 4 vysoké školy (2 veřejné a 2 soukromé). V nich studovalo celkem 13 174 studentů, z toho 90,8 % studentů se státním občanstvím České republiky. Téměř tři čtvrtiny studentů si vybraly prezenční formu studia. Oproti předchozímu roku se počet studentů mírně zvýšil. V porovnání s akademickým rokem 2013/14 byl však patrný výrazný úbytek studujících v kraji (-27,4 %).

V letech 2012 až 2014 překročil počet absolventů vysokoškolského studia v kraji hranici 4 tisíc. Od roku 2015 pak vysokoškoláků, kteří úspěšně ukončili studium, každoročně ubývalo. V roce 2023 bylo evidováno 2 656 úspěšných absolventů.

V kraji mělo v roce 2013 trvalé bydliště 22,3 tisíce studentů vysokých škol. V roce 2023 se jejich počet snížil o 27,3 % na 16,2 tisíce.

Zdraví

Počet lékařů v kraji se meziročně snížil.

Podle údajů získaných z Ústavu zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) působilo v roce 2022 v Jihočeském kraji ve všech zdravotnických zařízeních celkem 2 699 lékařů (přepočtené počty), přičemž oproti předchozímu roku, se jejich počet snížil o 100. V dlouhodobém pohledu se počet lékařů v kraji mírně zvyšoval až do roku 2013, kdy došlo k poklesu, následoval dvouletý nárůst a v roce 2016 se počet lékařů opět snížil. Od té doby rostl až do roku 2021, kdy počet lékařů v kraji dosáhl historického maxima. Nejvíce lékařů na jihu Čech v roce 2022 působilo v okrese České Budějovice (1 130), naopak nejméně na Prachaticku, kde jich bylo jen 159.

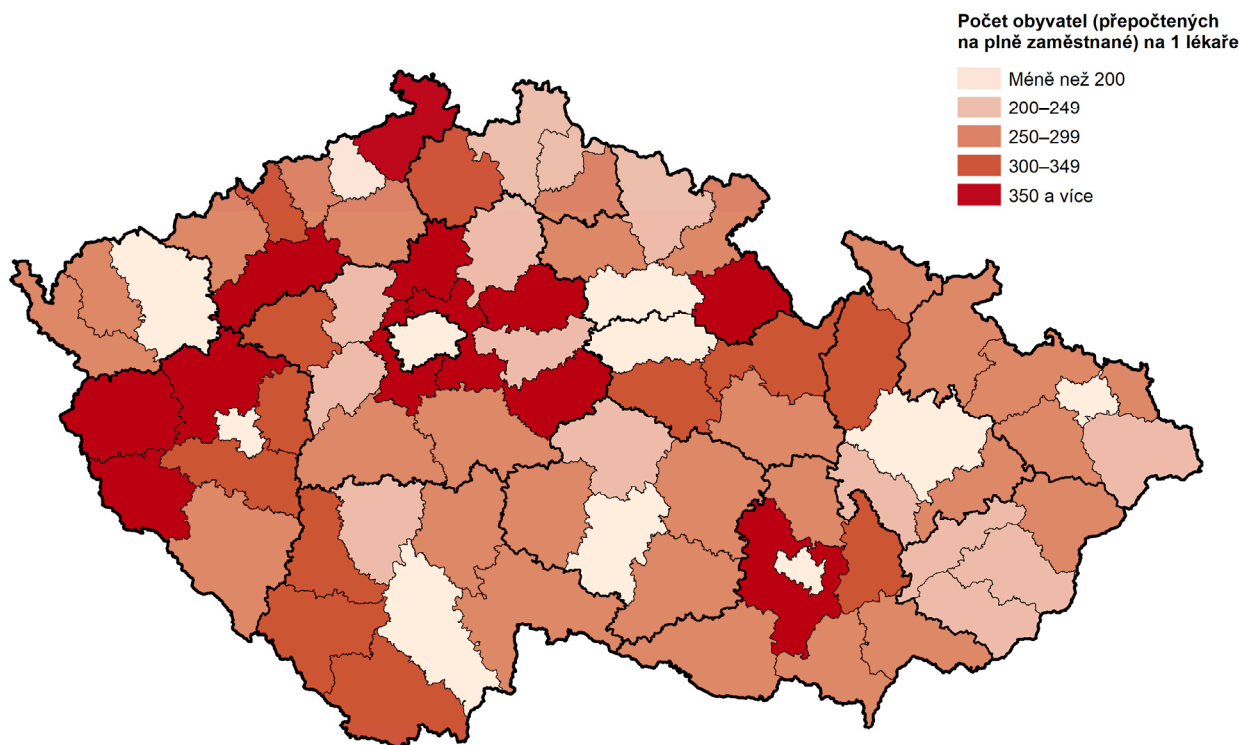
Nejvíce lékařů na 1 tisíc obyvatel bylo na Českobudějovicku.

Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře v kraji se meziročně zvýšil z 227 osob v roce 2021 na 241 osob v roce 2022. Tento údaj byl v porovnání s republikovým průměrem (207) výrazně vyšší (+34 obyvatel). V mezikrajském srovnání připadalo nejméně obyvatel na 1 lékaře v hlavním městě Praze (121), naopak ve Středočeském kraji to bylo téměř třikrát tolik (313).

Mezi jihočeskými okresy panovala nejhorší situace na Českokrumlovsku, kde na 1 lékaře připadalo 333 osob, naopak v okrese České Budějovice to byla pouze přibližně polovina (176 osob).

Na 1 tisíc obyvatel kraje připadalo 4,2 lékaře (přepočteno na plně zaměstnané). Což bylo o něco méně, než činil celorepublikový průměr (4,8). V rámci meziokresního srovnání byla situace rozdílná. Nejvyšší počet lékařů na 1 000 obyvatel byl v okrese České Budějovice (téměř 6 lékařů), naopak v okrese Český Krumlov to byli pouze 3 lékaři.

Ktg 2.4 Počet obyvatel na 1 lékaře v okresech v roce 2022

Zdroj: ÚZIS

V roce 2022 došlo v kraji k výraznému meziročnímu poklesu počtu zubních lékařů.

Počet zubních lékařů (přepočet na plně zaměstnané) v kraji v dlouhodobém pohledu mírně rostl, s občasnými výkyvy. V roce 2011 překročil hranici 400 a až do roku 2015 se pohyboval nad ní. To se změnilo v roce 2016, kdy došlo k poklesu na 397 dentistů. Od té doby jejich počet pět let v řadě stoupal až na historické maximum v roce 2021, kdy zubních lékařů na území kraje bylo 452. V roce 2022 došlo k výraznému meziročnímu poklesu (–14,0 %) a počet zubařů na území kraje se snížil na 389. Nejvíce dentistů působil na území hlavního města Prahy (1 626), jejich podíl na celorepublikovém počtu činil 22,0 %. Nejméně zubařů bylo v Karlovarském kraji (170). V kraji připadalo na 1 000 obyvatel 0,6 zubaře, což bylo nepatrně méně než údaj za celé Česko (0,7).

Na 1 zubního lékaře na jihu Čech připadalo 1 671 obyvatel, nejmenší počet uvedlo hlavní město Praha (823), naopak ve Středočeském kraji připadalo na 1 zubaře 2 373 Středočečů.

Počet lůžek v nemocnicích akutní péče stagnoval.

V roce 2022 bylo na území Jihočeského kraje 7 nemocnic akutní péče, v nichž bylo k dispozici 2 842 lůžek. Počet lůžek v jihočeských nemocnicích v roce 2015 dosáhl

hodnoty 2 764 a od té doby se nepatrně zvyšoval, případně stagnoval. Na tisíc obyvatel kraje připadalo 4,4 nemocničního lůžka, což byla hodnota mírně pod celorepublikovým průměrem (4,6).

Počet případů hospitalizace v kraji v roce 2022 meziročně vzrostl.

V roce 2022 bylo v jihočeských nemocnicích evidováno 111 596 případů hospitalizace, což bylo o 7 tisíc více než v roce předchozím. V přepočtu to znamenalo 171,8 případů hospitalizace na 1 000 obyvatel kraje. Průměrná ošetrovací doba v jihočeských nemocnicích akutní péče činila 5,3 dne, meziročně došlo ke snížení o 0,3 dne.

Ordinací praktických lékařů a gynekologů na jihu Čech ubývá.

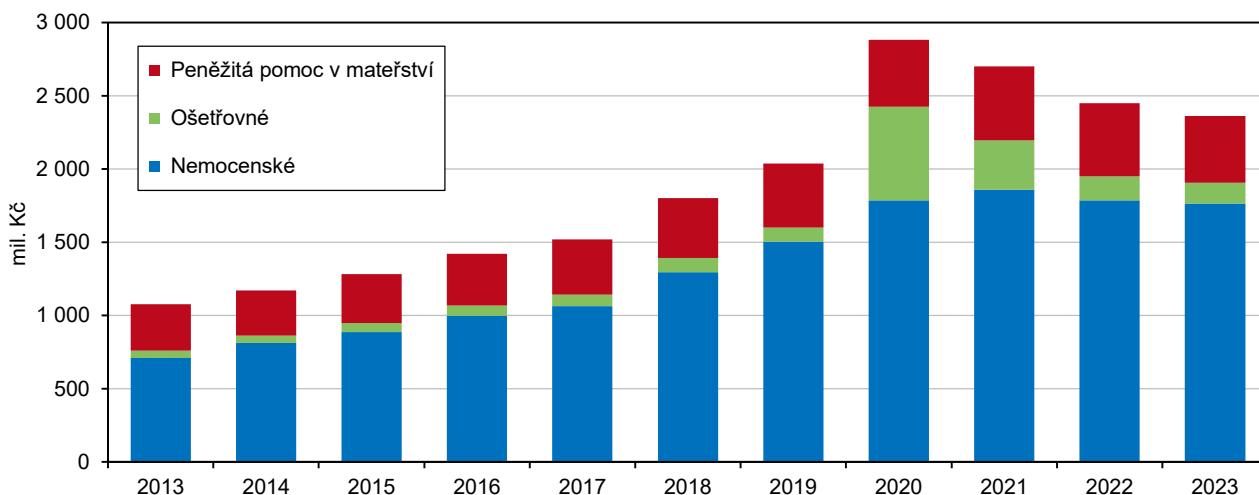
Obecně lze říci, že v dlouhodobém pohledu počet samostatných ordinací praktických lékařů (ať už pro dospělé nebo pro děti a dorost), stomatologů i gynekologů na území kraje ubývá. Za posledních 10 let se v kraji počet ordinací praktických lékařů pro dospělé snížil o 11, v roce 2022 jich bylo 277. Obdobná situace byla také u ordinací praktických lékařů pro děti a dorost, kterých od roku 2012 ubylo celkem 19, děti mohly na jihu Čech v roce 2022 navštěvovat 103 ordinací pediatrů. Počet stomatologických ordinací v kraji se za deset let snížil o 20 na počet 314 v roce 2022. Nejlepší situace byla u ordinací gynekologických, jejich počet od roku 2012 spíše kolísá, v roce 2022 jich na jihu Čech bylo 79.

Nemocenské pojištění, státní sociální podpora

V rámci nemocenského pojištění jsou vypláceny čtyři dávky – nemocenské, ošetrovné, peněžitá pomoc v mateřství a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Od února 2018 se začala nově vyplácet otcovská poporodní péče a od června 2018 bylo zavedeno dlouhodobé ošetrovné.

Graf 2.14 Výdaje na dávky nemocenského pojištění v Jihočeském kraji

Zdroj: ČSSZ

Od roku 2020 výdaje na dávky nemocenského pojištění klesají.

V Jihočeském kraji byla v roce 2023 na dávkách nemocenského pojištění vyplacena částka 2,4 mld. Kč. Kraj se na celkovém objemu vyplacených dávek v Česku podílel 5,3 %. V porovnání s rokem 2014 se výdaje na dávky nemocenského pojištění v kraji zdvojnásobily, meziročně zaznamenaly pokles o 3,5 %.

Z hlediska struktury měla na celkových výdajích v roce 2023 největší podíl výplata nemocenského (73,3 %) a necelých 19 % peněžitá pomoc v mateřství. Třetím největším výdajem nemocenského pojištění bylo ošetrovné. Výdaje na dávky

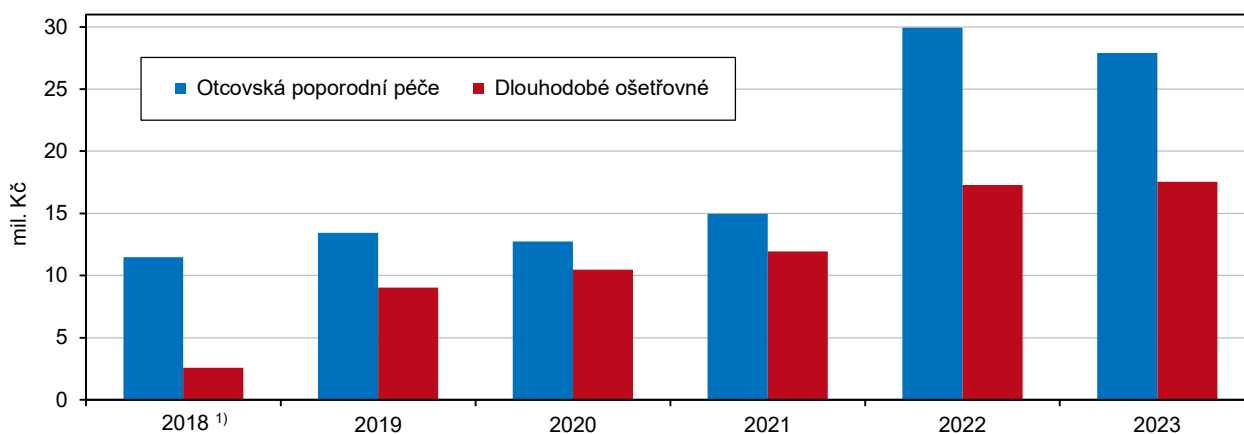
nemocenského pojištění od roku 2013 rostly, skokově se však zvýšily v roce 2020, zejména kvůli pětinasobnému nárůstu ošetřovného v době pandemie koronaviru.

Výdaje na dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobé ošetřovné stoupají.

Od února 2018 byla nově zavedena dávka otcovské poporodní péče, již v prvním roce bylo vyplaceno téměř 11,5 mil. Kč. Obliba této dávky postupně narůstala a v roce 2022 bylo v jejím rámci vyplaceno téměř 30 mil. Kč. Následně došlo k meziročnímu poklesu o téměř 7 % a v roce 2023 bylo vyplaceno necelých 28 mil. Kč. V červnu 2018 bylo umožněno čerpání dlouhodobého ošetřovného, za sedm měsíců roku 2018 bylo vyplaceno 2,5 mil. Kč. Od roku 2019 se čerpání dávky téměř zdvojnásobilo, když v roce 2023 bylo vyplaceno 17,6 mil. Kč.

Graf 2.15 Výdaje na dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobé ošetřovné v Jihočeském kraji

Zdroj: ČSSZ

¹⁾ dávky zavedeny v průběhu roku

Dávky státní sociální podpory, mezi něž se řadí přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné, tvoří další část příjmů. Součástí dávek pěstounské péče je příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna.

Počet dávek státní sociální podpory v kraji meziročně výrazně vzrostl.

Počet vyplacených dávek státní sociální podpory (vč. pěstounské péče) v Jihočeském kraji klesal do roku 2019, poté se nepatrně zvýšil (+1,4 %), aby v roce 2021 dosáhl nejnižšího počtu. Od té doby zřejmě i kvůli výrazné pomoci válečným uprchlíkům z Ukrajiny počet dávek stoupal. V roce 2023 bylo v kraji vyplaceno 616,4 tis. dávek státní sociální podpory včetně pěstounské péče v celkové výši téměř 3,3 miliardy Kč. V rámci mezikrajského srovnání se Jihočeský kraj umístil na 7. příčce jak v počtu, tak i ve výši vyplacených dávek.

Z celkového počtu dávek státní podpory (bez pěstounské péče) v kraji tvořil 43,0 % přídavek na dítě a 32,8 % rodičovský příspěvek. Zcela jiná situace byla u hodnoty vyplacených dávek, nejvíce se na ní podílel rodičovský příspěvek, na který bylo vynaloženo 61,9 % objemu vyplacených dávek v celkové výši 1,8 miliardy Kč.

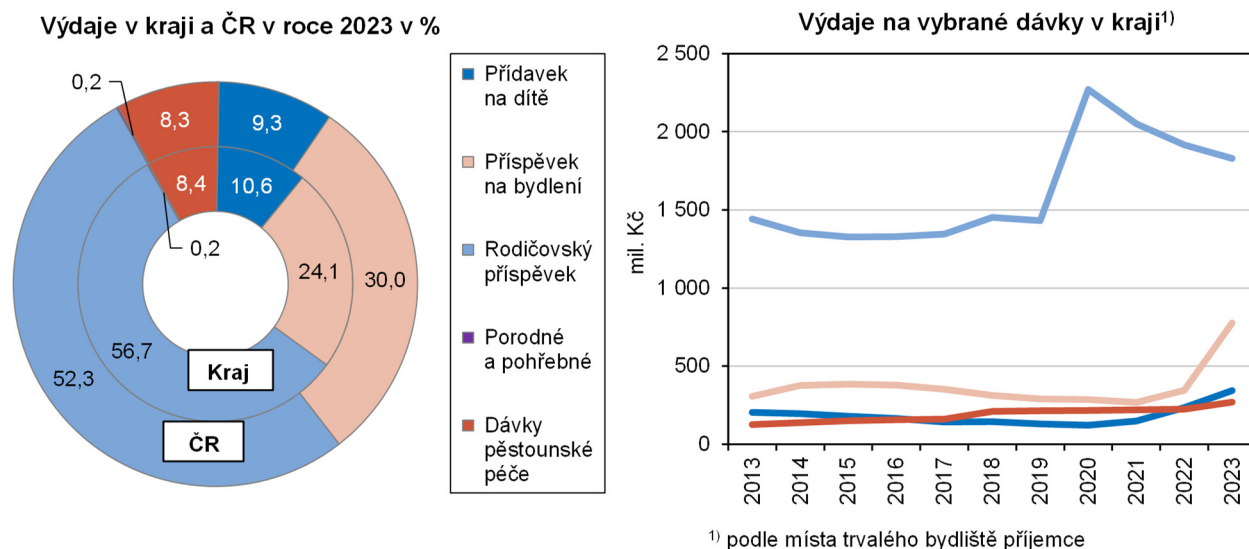
Výdaje na dávky SSP na 1 obyvatele kraje patří v rámci Česka k nižším.

Výdaje na dávky státní sociální podpory včetně pěstounské péče v přepočtu na 1 obyvatele patřily v rámci mezikrajského srovnání k těm nižším. V roce 2023 se Jihočeský kraj umístil s výší dávek státní sociální podpory 4 931 Kč na 1 obyvatele na 10. pozici pomyslného žebříčku krajů. Nejvyšší dávky byly vypláceny v Moravskoslezském kraji, kde průměrná výše dávek přesáhla hranici 7 tisíc Kč na osobu. Nejnižší průměrná výše dávek byla zaznamenána v Plzeňském kraji, kde dosáhla 4 504 Kč na obyvatele.

Graf 2.16 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péčovské péče v Jihočeském kraji a ČR

Zdroj: MPSV

Zařízení sociálních služeb

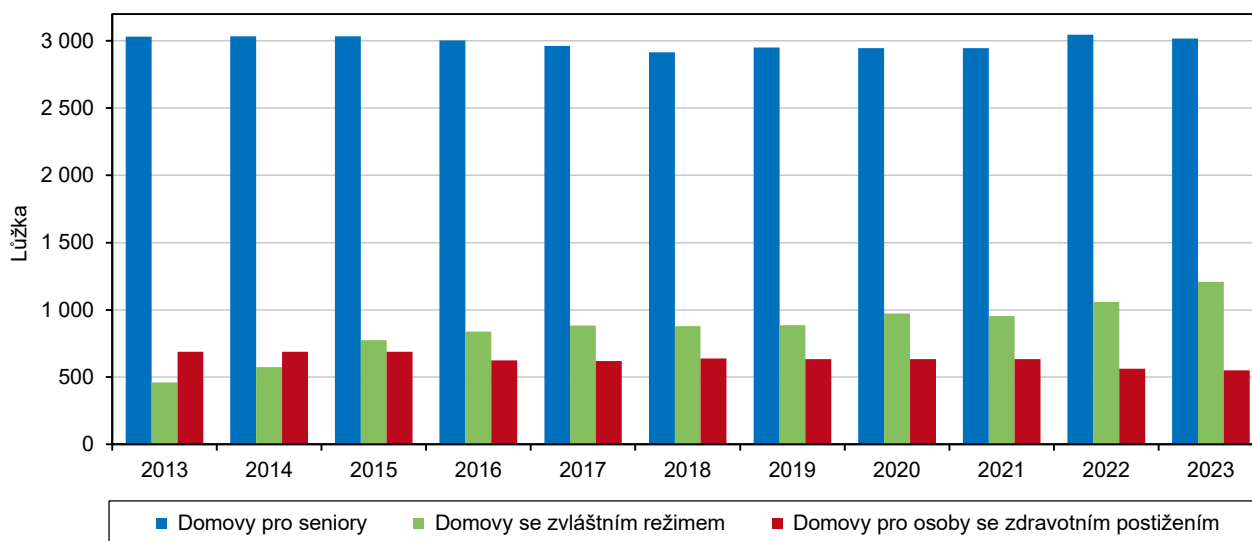
V kraji se počet lůžek v domovech pro seniory snížil.

V roce 2023 bylo na jihu Čech provozováno 227 zařízení sociálních služeb s kapacitou 5 702 lůžek. Mezi sociální zařízení, která byla provozována formou celoroční pobytové služby, patřily domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem.

Domovy pro seniory jsou zpravidla určeny lidem nad 65 let věku, kteří mají sníženou soběstačnost především z důvodu věku, a kteří vyžadují pravidelnou pomoc jiné osoby. V roce 2023 bylo v kraji 34 domovů pro seniory s kapacitou 3 016 lůžek. Z dlouhodobého pohledu vývoj počtu lůžek spíše kolísá kolem třítisícové hranice. Meziročně počet lůžek v domovech pro seniory klesl o 30, v porovnání s rokem 2013 došlo k poklesu počtu lůžek o 5 %.

Graf 2.17 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Jihočeském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

V domovech se zvláštním režimem kapacita lůžek v kraji vzrostla.

V domovech se zvláštním režimem bývají umístěny osoby trpící stařeckou demencí, Alzheimerovou chorobou a ostatními typy demencí. V Jihočeském kraji bylo ke konci roku 2023 evidováno 22 takových zařízení s kapacitou 1 208 lůžek.

Z dlouhodobého pohledu je zřejmé, že se kapacita lůžek v domovech se zvláštním režimem zvyšovala. Meziroční nárůst činil 14,1 %, za posledních deset let vzrostl počet míst o 749.

Dalším typem služeb sociální péče je pobytová služba v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Tato sociální služba je poskytována osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu dlouhodobého nebo chronického zdravotního postižení. V kraji fungovalo v roce 2023 celkem 7 takových zařízení. V průběhu posledních deseti let se jejich kapacita snižovala. Zatímco v roce 2013 nabízely domovy se zvláštním režimem 689 míst, v roce 2023 už jich bylo pouze 550.

Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením (OZP) má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra. Podle stupně postižení se průkazy dělí na TP (středně těžké postižení), ZTP (těžké postižení) a ZTP/P (zvláště těžké postižení s potřebou průvodce).

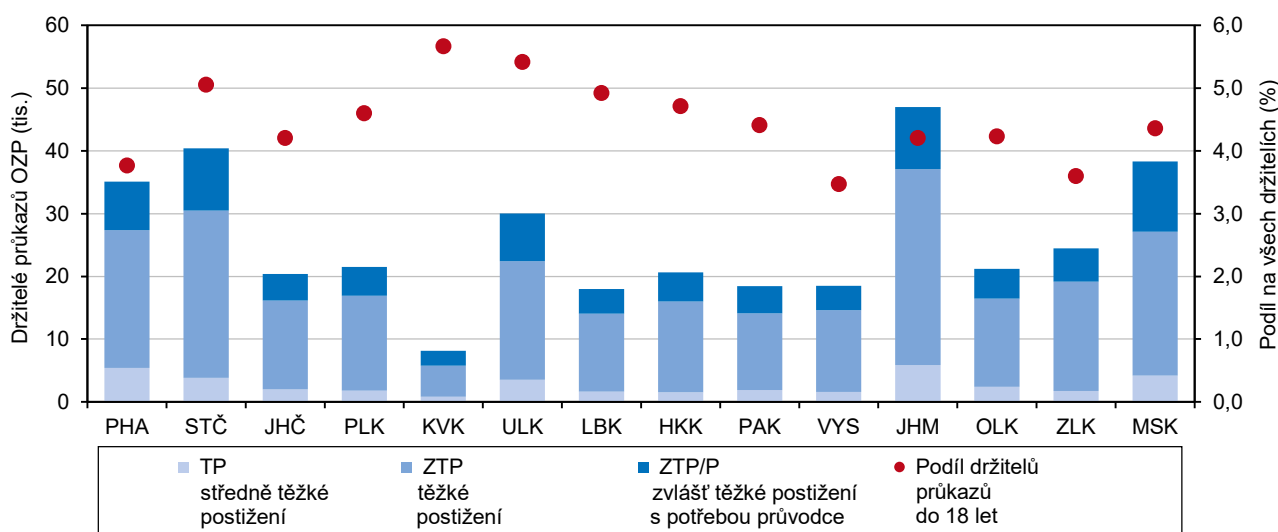
V kraji vzrostl počet držitelů průkazů OZP.

V prosinci 2023 bylo v Jihočeském kraji evidováno 20,4 tisíce držitelů průkazů osob se zdravotním postižením, přičemž jejich počty každoročně narůstaly s výjimkou covidových let 2020 a 2021, kdy byl trend opačný. Od roku 2022 pak jejich počty opět stoupaly. V porovnání s prosincem 2016, kdy bylo evidováno 19,7 tisíce držitelů, se jejich počet navýšil o 3,4 %.

Podle údajů MPSV bylo v prosinci sledovaného roku z celkového počtu držitelů průkazů OZP 9,8 tisíce mužů a 10,6 tisíce žen. Nejvíce osob vlastnilo průkaz ZTP (69,2 %). Další 20,9 % tvořily osoby s průkazem ZTP/P a zbylých 9,9 % představovali majitelé průkazu TP.

Graf 2.18 Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením podle krajů v prosinci 2023

Zdroj: MPSV

Nejvíce držitelů průkazu bylo ve věku 65 let a více.

Z hlediska věkové struktury bylo v Jihočeském kraji v prosinci 2023 nejvíce držitelů průkazů OZP ve věku 65 let a více (62,3 %), naopak nejmenší počet byl evidován v kategorii do 14 let (3,1 %). Polovinu z celkového počtu držitelů průkazů OZP tvořili lidé starší 65 let s průkazem ZTP.

Kraj uvedl pátý nejnižší počet průkazů OZP.

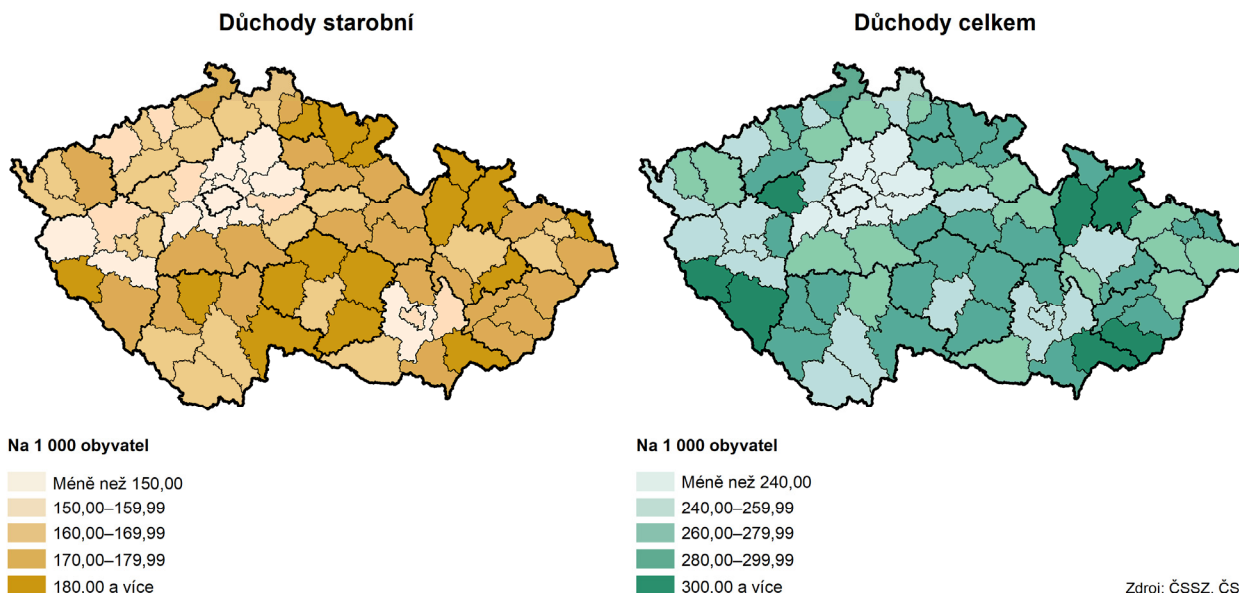
V mezikrajském srovnání byl Jihočeský kraj v roce 2021 na pátém místě v počtu držitelů průkazů osob se zdravotním postižením. Nejvyšší počet jich evidoval Jihomoravský kraj (46 983), naopak nejméně jich uvedl Karlovarský kraj (8 110).

Důchody a jejich příjemci

Pandemie koronaviru přerušila trend nárůstu počtu příjemců důchodů.

Dle údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) splňovalo podmínky pro výplatu některého z důchodů v prosinci 2023 v Jihočeském kraji 180 tisíc osob, mezi nimiž převažovaly ženy (58,3 %). Celkový počet příjemců důchodů v kraji meziročně mírně vzrostl, zejména díky nárůstu počtu mužů (+679). Po třech letech poklesu, který byl do jisté míry způsoben pandemií koronaviru a s ní spojenou vyšší úmrtností zejména u starších osob, tedy došlo opět ke zvýšení počtu důchodců, byť jen nepatrnému (+0,4 %).

Ktg 2.5 Příjemci důchodů v okresech v prosinci 2023

Mezi důchodci převažovaly osoby pobírající starobní důchod.

Většina z příjemců důchodů (83,4 %) pobírala starobní důchod, ať už samostatně nebo v souběhu s vdovským případně vdoveckým důchodem. Téměř ve všech kategoriích příjemců převažovaly ženy, výjimku tvořily pouze důchod starobní poměrný včetně souběhu a důchod pro invaliditu 3. stupně, kde mírně převažovali příjemci-muži. Výrazná převaha žen byla zjištěna u pozůstalostních důchodů vyplácených samostatně, když na 1 vdovce připadaly téměř 4 vdovy.

V kraji přibýlo osob pobírajících invalidní důchod 1. a 2. stupně.

Zhruba 25,3 tisíc osob v kraji (tj. 14,1 % z celkového počtu příjemců důchodů) pobíralo v roce 2023 některou ze tří kategorií invalidního důchodu (sólo). V porovnání s rokem 2013 se zvýšil počet osob pobírajících invalidní důchod 1. stupně (+5,8 %) a 2. stupně (+6,5 %). Naopak u osob s invalidním důchodem 3. stupně došlo ke snížení o necelých 28 %.

Zvýšil se také počet lidí, kteří pobírali předčasný starobní důchod,...

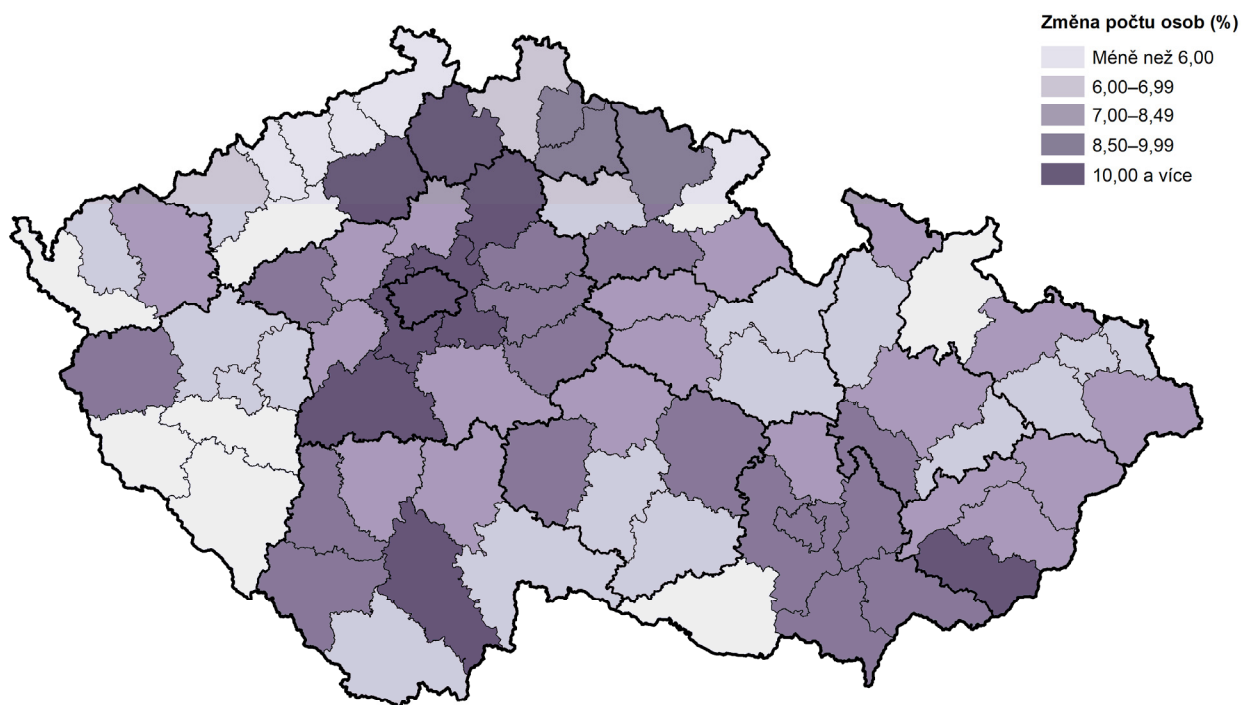
V souvislosti s obtížnějším uplatněním starších osob na trhu práce se v posledních letech zvyšuje počet lidí, kteří se rozhodnou odejít do předčasného důchodu. V prosinci 2023 pobíralo v Jihočeském kraji předčasný starobní důchod (ať už samostatně nebo v souběhu s pozůstalostním důchodem) 34,1 % starobních důchodců. Proti roku 2013 vzrostl počet osob, které odešly do důchodu předčasně, téměř o polovinu.

Trend u obou pohlaví v kraji je dlouhodobě vzestupný. V posledních deseti letech byl vyšší nárůst počtu příjemců předčasných důchodů zaznamenán u mužů, kde jejich počet stoupl o necelých 54 %. Počet žen, které pobíraly předčasný důchod, byl oproti roku 2013 vyšší o 46,2 %. Přestože v absolutních číslech bylo v předčasném důchodu více žen, jejich podíl v prosinci 2023 v kraji činil 32,2 %, zatímco podíl mužů dosáhl 36,8 %.

...nejvíce jich bylo na Jindřichohradecku.

Nejvyšší podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod byl v prosinci 2023 evidován v okrese Jindřichův Hradec, kde možnosti dřívějšího odchodu do důchodu využilo 40,6 % starobních důchodců. Nejméně této možnosti využívali důchodci na Prachaticku, kde dříve odcházela do penze pouze čtvrtina starobních důchodců.

Ktg 2.6 Změna počtu příjemců předčasného starobního důchodu v okresech mezi prosincem 2022 a 2023

Pozn.: včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

Zdroj: ČSSZ, vlastní dopočet

Starobní důchod plný bez souběhu obsadil v rámci ČR pátou nejvyšší příčku.

Starobní důchod plný sólo (tj. bez souběhu s pozůstalostním důchodem) dosáhl v prosinci 2023 v kraji 20 151 Kč, což bylo o 159 Kč méně než republikový průměr. Kraj v rámci Česka obsadil pátou nejvyšší příčku. Na čele pomyslného žebříčku se umístilo hlavní město Praha, kde byl v prosinci 2023 vyplácen průměrný starobní důchod sólo o 1 368 Kč vyšší než na jihu Čech.

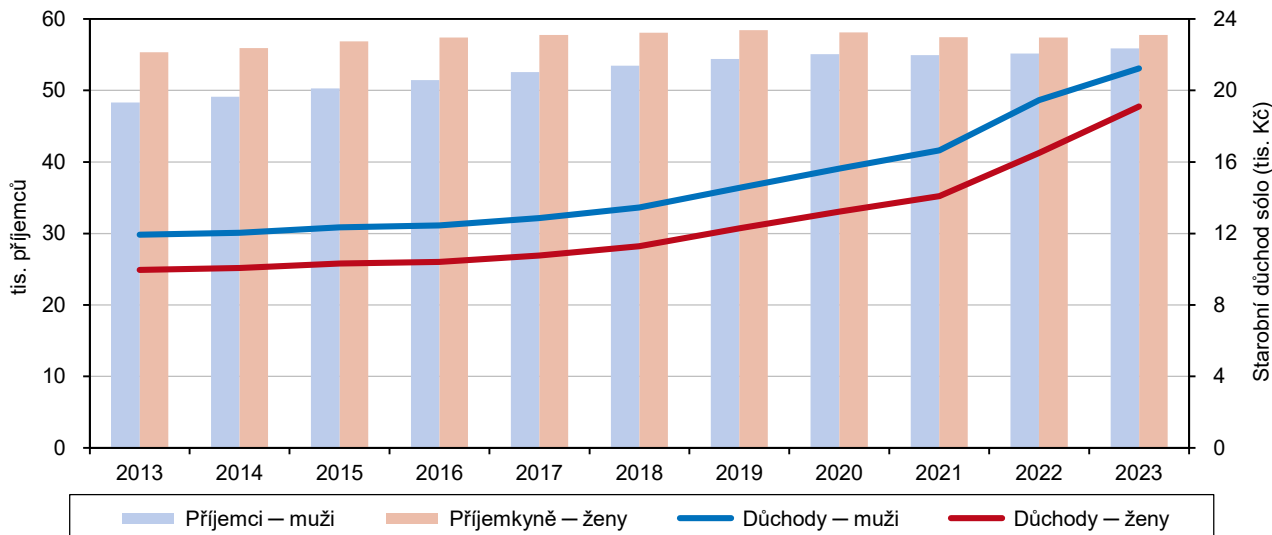
Ženy měly zhruba o 10 % nižší starobní důchod bez souběhu než muži.

Jihočeské ženy pobíraly o 1 056 Kč méně, než činil průměrný starobní důchod bez souběhu v kraji. Naopak důchodcům mužům bylo vypláceno o 1 091 Kč více, než

byl krajský průměr. Rozdíl mezi průměrným starobním důchodem sólo u mužů a žen tedy činil 2 147 Kč. Od roku 2013 se starobní důchody sólo u mužů zvýšily o více než 78 %, u žen vzrostly téměř dvojnásobně.

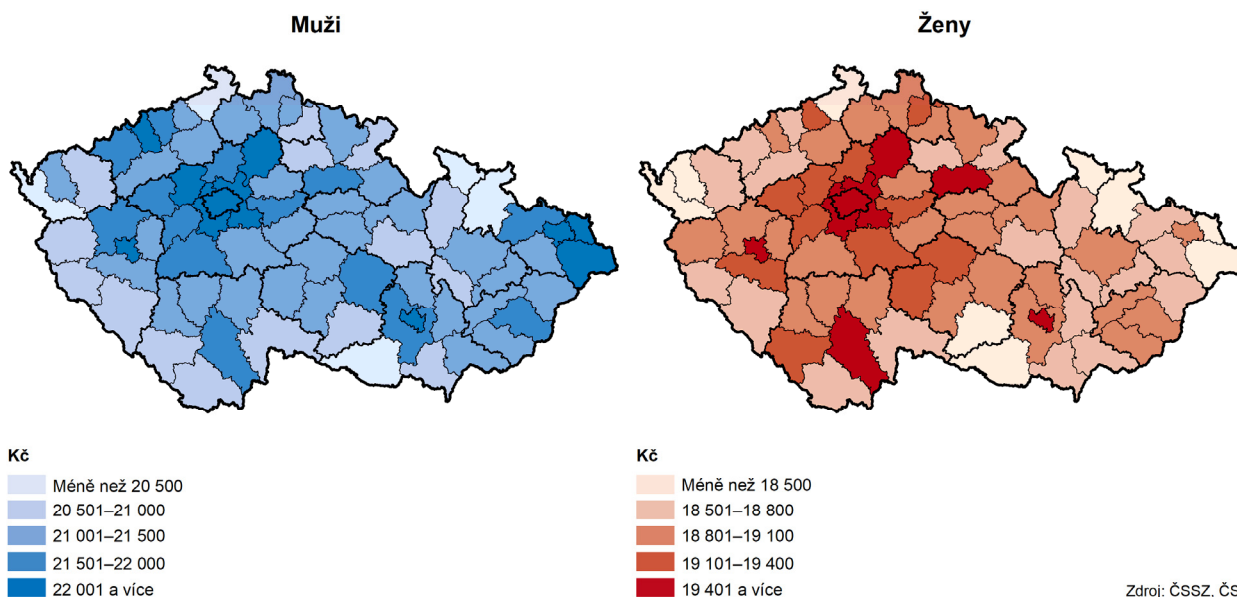
Graf 2.19 Příjemci a průměrná výše starobního důchodu sólo podle pohlaví v Jihočeském kraji (stav v prosinci)
Zdroj: ČSSZ

V rámci kraje byly vypláceny nejvyšší starobní důchody sólo na Českobudějovicku.

Nejvíce příjemců všech důchodů žilo v okrese České Budějovice, nejméně jich bylo zaznamenáno na Prachaticku. Podíl příjemců všech starobních důchodů bez souběhu činil v kraji 63,3 %, přičemž nejvyšší byl na Táborsku (65,2 %) a nejnižší v okrese Prachatice (58,7 %). Nejvyšší starobní důchody sólo v rámci kraje byly vypláceny v okrese České Budějovice (20 686 Kč), nejnižší naopak v okrese Jindřichův Hradec (19 642 Kč).

Ktg 2.7 Průměrný měsíční starobní důchod plný (sólo) podle pohlaví v okresech v prosinci 2023

Od roku 2019 rostl podíl průměrného starobního důchodu sólo na mzdovém mediánu.

Podíl průměrného starobního důchodu sólo na mzdovém mediánu v dlouhodobém pohledu (od roku 2012) klesal. Tento trend byl přerušen v roce 2018. Od té doby se podíl starobního důchodu na mzdovém mediánu v kraji zvyšoval. V roce 2023 podíl průměrného starobního důchodu sólo (bez souběhu) dosáhl 53,7 % mediánu průměrného výdělku, což je o 2,8 procentního bodu více než v předchozím roce. Od roku 2018, kdy byl podíl nejvyšší (44,2 %) vzrostl o 9,5 p. b.

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

V roce 2023 dosáhl počet registrovaných trestných činů v kraji téměř 9 tisíc.

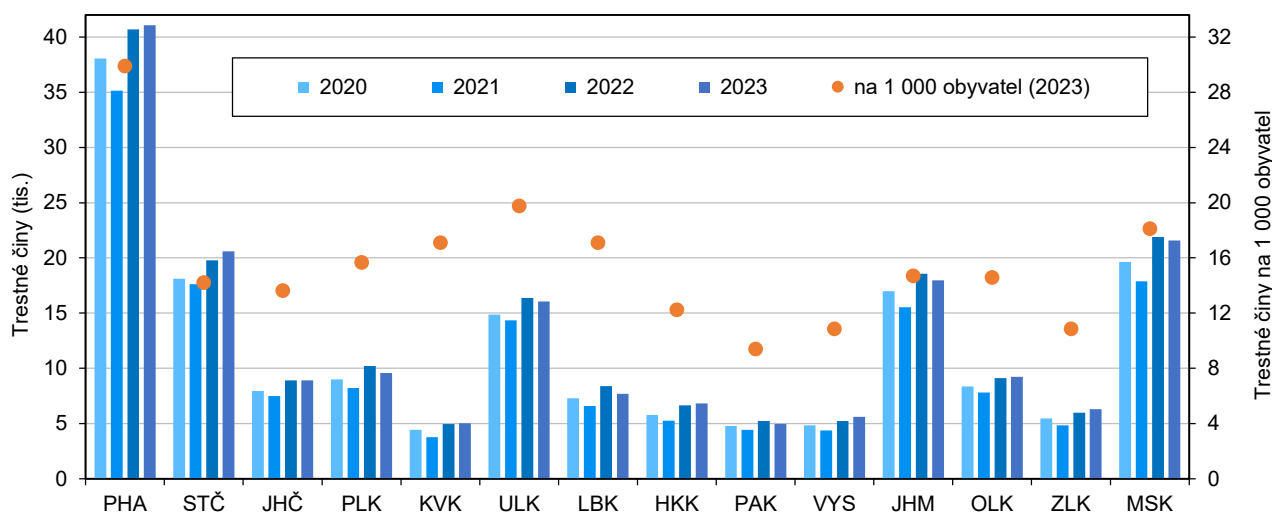
Na území Jihočeského kraje bylo v roce 2023 registrováno celkem 8 917 trestných činů. V porovnání s předchozím rokem byla kriminalita na stejné úrovni. V dlouhodobém pohledu se vymykají roky 2020 a 2021, kdy počet registrovaných trestných činů v kraji klesl pod 8 tisíc a v roce 2021 byl dokonce nejnižší za posledních 20 let. Tehdy bylo snížení kriminality do jisté míry ovlivněno omezením pohybu osob v době pandemie covidu. Meziročně počet registrovaných trestných činů vzrostl ve třech jihočeských okresech, nejvíce na Tábořsku (+6,6 %); k poklesu došlo ve čtyřech okresech kraje, největší snížení bylo zaznamenáno na Strakonicku (-8,3 %).

Také v celém Česku kriminalita od roku 2013 klesala s výjimkou roku 2019, kdy došlo k přechodnému zvýšení. Následoval dvouletý pokles, v roce 2022 kriminalita vzrostla a v roce 2023 byl zaznamenán nepatrný meziroční pokles počtu trestných činů (-0,3 %). Pokles celkové kriminality byl zjištěn v šesti krajích. Nejvíce se to projevilo v Libereckém kraji (-8,3 %). Největší nárůst naopak uvedl Kraj Vysočina, ve kterém se počet registrovaných trestných činů zvýšil o 7,0 %.

V roce 2023 připadalo v Jihočeském kraji na 1 000 obyvatel 13,6 registrovaných trestných činů. Nejvyšší úroveň kriminality v přepočtu na tisíc obyvatel středního stavu v rámci kraje zaznamenal okres Český Krumlov (16,6), naopak nejnižší uvedl okres Písek (11,0).

Graf 2.20 Registrované trestné činy podle krajů

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Celková objasněnost v kraji byla čtvrtá nejvyšší v rámci Česka.

V roce 2023 bylo v Jihočeském kraji objasněno 5 265 registrovaných trestných skutků. Celková objasněnost (59,0 %) byla nižší o 1,4 procentního bodu než v předešlém roce a v rámci mezikrajského srovnání byla čtvrtá nejvyšší. V případě

obecné kriminality bylo objasněno 52,0 % činů, v případě hospodářské kriminality 58,0 % skutků. Nejméně často se podařilo objasnit krádeže vloupáním, jen z 29,4 %.

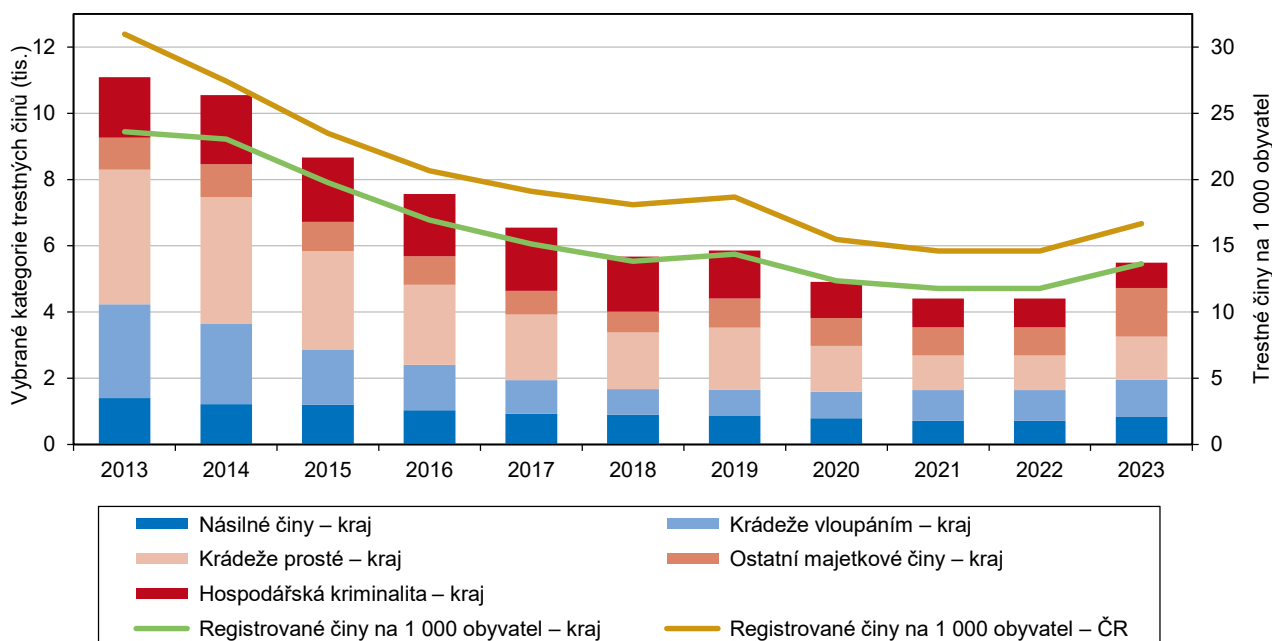
Více než polovinu trestných činů spáchali recidivisté.

Z celkového počtu objasněných trestných skutků byla více než polovina spáchána opakovaně trestanými osobami. Dodatečně se v Jihočeském kraji podařilo Policii ČR objasnit 737 trestných činů.

Objasněnost trestných činů v Česku v roce 2023 byla 45,7 %, což bylo meziročně o 1,0 procentního bodu více. První příčku v objasněnosti trestných činů obsadil Ústecký kraj, ve kterém bylo vyřešeno 60,5 % činů. Naopak v hlavním městě Praze byla objasněna pouze čtvrtina spáchaných skutků.

Graf 2.21 Registrované trestné činy v Jihočeském kraji a ČR

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Počet dopravních nehod v kraji meziročně vzrostl.

V roce 2023 došlo na území Jihočeského kraje celkem k 4 641 dopravním nehodám, což představovalo 4,9 % z celkového počtu dopravních nehod v Česku. V rámci mezikrajského srovnání se jednalo o sedmý nejnižší údaj. Z dlouhodobého hlediska se nehodovost od roku 2010 v kraji zvyšovala. V roce 2020 došlo meziročně k poklesu počtu nehod v souvislosti s pandemií covidu, kvůli níž byl omezen pohyb osob. Následně opět pokračoval stoupající trend počtu nehod v kraji. V roce 2023 došlo k meziročnímu nárůstu (+4,5 %).

Nejvíce nehod způsobili v roce 2023 řidiči na silnicích ve Středočeském kraji, naopak nejméně jich bylo zaznamenáno v kraji Karlovarském. V porovnání s rokem 2022 vzrostla nehodovost v polovině krajů Česka. Nejvyšší nárůst vykázali v Plzeňském kraji (+18,5 %), naopak výrazný pokles byl zaznamenán v Kraji Vysočina (-27,5 %).

V roce 2023 připadalo v Jihočeském kraji na 1 000 obyvatel 7,1 dopravních nehod a v rámci krajů se region umístil na třetí nejnižší příčce. Nejvyšší nehodovost v rámci kraje uvedly okresy Prachatice a Tábor (8,4), nejnižší byla evidována na Jindřichohradecku (5,6).

Počet usmrčených při dopravních nehodách v kraji byli v roce 2023 historicky třetí nejvyšší.

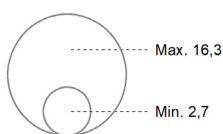
V roce 2023 zemřelo na jihočeských silnicích 47 osob, což bylo o 1 osobu méně než v předchozím roce. V dlouhodobém pohledu se jednalo o třetí nejvyšší počet osob usmrčených při dopravních nehodách. Počet lehce zraněných osob při dopravních nehodách dosáhl 1 878 a meziročně se zvýšil. Naopak počet těžce zraněných poklesl až na historické minimum (185). Nejvíce usmrčených osob bylo evidováno ve Středočeském kraji (80 osob), naopak nejméně zemřelých na silnicích uvedl kraj Karlovarský (15 osob).

Věcná škoda v kraji meziročně vzrostla.

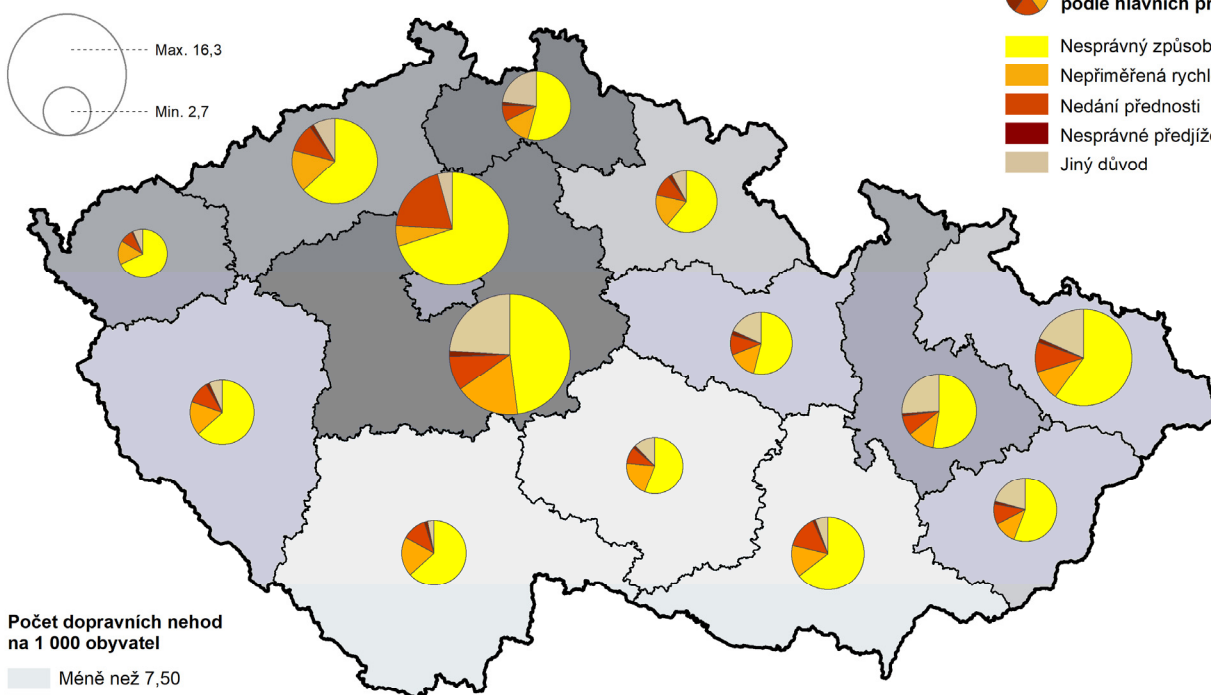
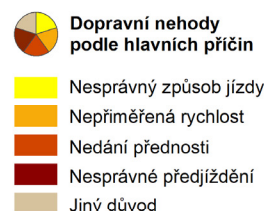
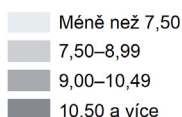
Věcná škoda vzniklá při dopravních nehodách v Jihočeském kraji dosáhla v roce 2023 více než 408 mil. Kč. Meziročně se její hodnota zvýšila o 17,5 %. Na jednu dopravní nehodu připadla v průměru škoda ve výši 89,3 tisíce Kč. Zvýšení hmotné škody způsobené při dopravních nehodách v roce 2023 se týkalo osmi krajů.

Ktg 2.8 Dopravní nehody v krajích v roce 2023

Počet dopravních nehod (tis.)

Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Nejčastější příčinou dopravních nehod byl nesprávný způsob jízdy.

U více než 63 % dopravních nehod v kraji byl jako hlavní důvod uveden nesprávný způsob jízdy, u téměř 20 % šetřených nehod byla na vině nepřiměřená rychlost a za 12 % kolizí mohlo nedání přednosti v jízdě. Dopravní nehody na jihu Čech byly v naprosté většině případů zaviněny řidičem motorového vozidla (91,1 %). U necelého 1 % nehod byl jako viník uveden chodec. Celkem 355 dopravních nehod bylo způsobeno pod vlivem alkoholu. Podíl těchto nehod na celkovém počtu dosáhl 7,6 % a oproti roku 2022 se nepatrně snížil.

Celkem 6,5 % z registrovaného počtu řidičů v kraji se dopustilo přestupku či trestného činu.

Bodové hodnocení řidičů slouží ke sledování opakovaného páchání přestupků nebo trestných činů v silničním provozu. Ty byly do konce roku 2023 hodnoceny škálou od 2 do 7 bodů. Body zaznamenávají do centrálního registru řidičů obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Po dosažení počtu 12 bodů úřad vyzve řidiče k odevzdání řidičského průkazu.

V Jihočeském kraji bylo v roce 2023 evidováno celkem 28 510 řidičů, kteří se dopustili přestupku (trestného činu). To odpovídalo 6,5 % z celkového počtu registrovaných řidičů. V rámci mezikrajského srovnání podílu bodovaných řidičů se kraj umístil na třetí pozici. Nejnižší podíl bodovaných řidičů byl zjištěn v hlavním městě Praze (5,3 %), naopak nejvyšší byl v Moravskoslezském kraji (9,6 %). Podíl bodovaných řidičů v celém Česku činil 6,9 %.

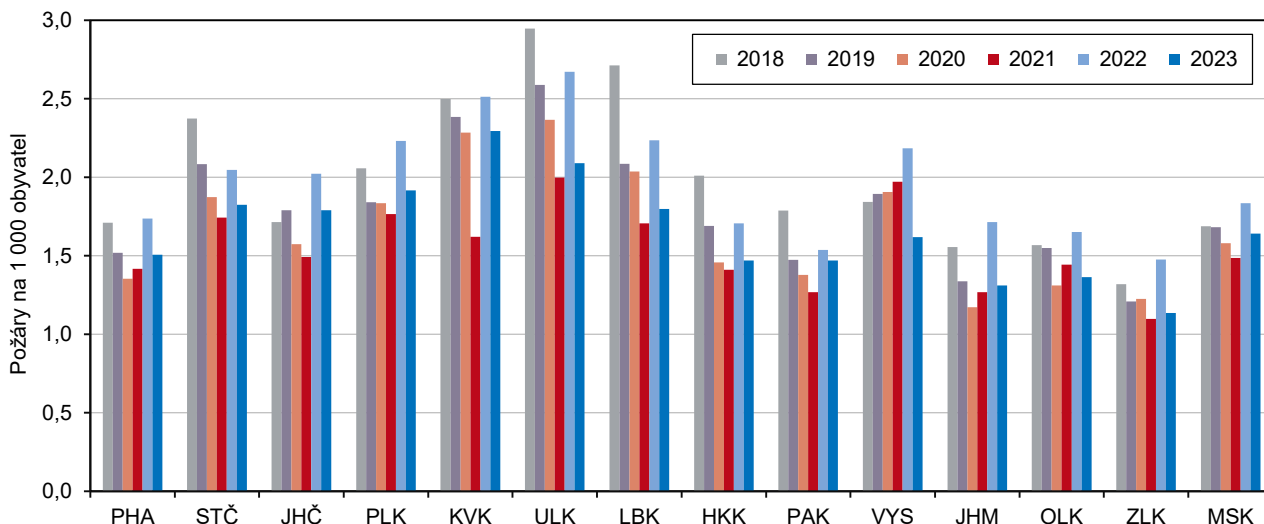
Jihočeští hasiči v roce 2023 likvidovali 1 171 požárů.

Na území kraje v roce 2023 vzniklo celkem 1 171 požárů, v porovnání s minulým rokem došlo k poklesu o 10,9 %. Jihočeský kraj se na celkovém počtu vzniklých požárů v Česku podílel 6,6 % a v rámci mezikrajského srovnání se umístil na 9. příčce.

V rámci kraje došlo k nejvíce požárům v okrese České Budějovice (344), naopak nejméně jich vzniklo na Prachaticku (102). V přepočtu na 1 000 obyvatel vzniklo na jihu Čech 1,8 požáru. V přepočtu na střední stav obyvatel nejčastěji hořelo v okrese Český Krumlov (2,1 požáru), zatímco nejméně požárů likvidovali hasiči na území okresu Strakonice (1,5 požáru).

Graf 2.22 Počet požárů podle krajů

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

Přímá škoda způsobená požáry meziročně výrazně vzrostla.

Přímá škoda způsobená požáry v Jihočeském kraji se v roce 2023 meziročně zdvojnásobila na celkovou částku 397,4 mil. Kč a byla to nejvyšší zaznamenaná škoda v dlouhodobé historii. Přímá škoda na 1 požár byla vyčíslena na 339,4 tis. Kč. Hodnota majetku uchráněného před požáry dosáhla v kraji částky 865,6 mil. Kč, což bylo o 30,6 % více než v roce 2022.

Nejvyšší souhrnná přímá škoda a nejvyšší přímá škoda v přepočtu na 1 požár byla v roce 2023 zaznamenaná v okrese Prachatice. Nejnižší přímá škoda i nejnižší přímá škoda v přepočtu na 1 požár byly vyčísleny v okrese Český Krumlov. Nejvyšší uchráněnou hodnotu majetku před požáry vykázal v roce 2023 okres Tábor.

Počet osob usmrcených při požárech v kraji patřil k nejnižším v Česku.

Při požárech vznikají škody nejen majetku, ale i na zdraví. V kraji zemřely v přímé souvislosti s požáry 3 osoby. Celkem se v kraji při požárech zranilo 93 osob, z tohoto počtu bylo nejvíce osob zraněno v okrese Tábor (24), naopak na Českokrumlovsku a Strakonicku bylo zraněných nejméně (9).